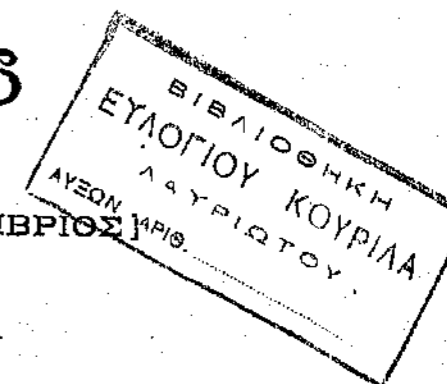

ΕΣΤΙΑ

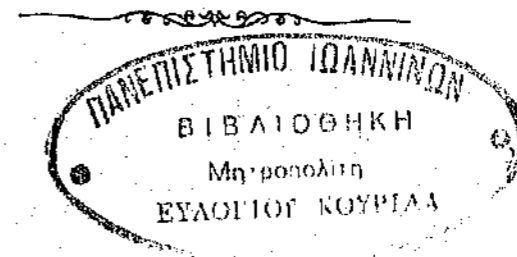
ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ

1885

[ΙΟΥΛΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡ. 6 - ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΔΡ. 8

ΑΘΗΝΗΣ

Γ. ΚΑΣΔΟΝΗΣ, ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γραφείον της 'Εστίας: 'Επί της οδου Σκαδίου, αριθ. 32.

1885

Ἑστία

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος εἰκοστός. Συνδρομὴ ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι σφ. 12, ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ σφ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἰσχυρῶς καὶ εἰς ἐτήσιας — Γραφεῖον ἡμετέρον. Ἐπι τῆς λυμ. Πανεπιστημίου 29. 25 Αὐγούστου 1885

ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΙ ΕΝ Τῇ ΔΥΣΕΙ ΚΑΙ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤῆΣ ΒΑΛΗΝΙΚῆΣ ΤΑΚΤΙΚῆΣ

Συνέγραψεν Ἰωάν. σελ. 569.

ΚΓ'

Ἐκ τῶν εἰρημένων δηλοῦται ὅτι ἡ Εὐρώπη ἀγνοοῦσα τὸ ἑλαφρὸν ἰππικὸν ἐδιδάχθη τούτο παρὰ τῶν Στρατιωτῶν. Εἶνε ἀληθές ὅτι ἐν Γαλλίᾳ διεκρίνοντο οἱ ἑλαφροὶ ἰππεῖς (cheval-legers) ἀπὸ τῶν Στρατιωτῶν (Estradiots), τὴν λόγον ὁμοίως τῆς διακρίσεως ταύτης διασαφηνίζει ὁ de Bussy γράφων καὶ φησὶ νεωτεριστὰὶ Γάλλοι νομίσαντες ὅτι μεταβάλλοντες τὸ ὄνομα κατορθοῦσι τι, μετωνόμασαν τοὺς Στρατιώτας cavalerie legere.»

Οἱ Στρατιῶται δὲν ἐχρησίμευσαν εἰς διοργανισμὸν μόνου τοῦ ἑλαφροῦ ἰππικοῦ ἀλλὰ καὶ τῶν βαρέων ἰππέων καὶ αὐτοῦ τοῦ τιμαριωτικοῦ στρατοῦ. Κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1534 συγγραφείσαν Discipline militaire τοῦ Bellay, ἕκαστος Γάλλος τιμαριώχος ὤφειλεν ἀπὸ ἡλικίας δεκαεπτά ἐτῶν νὰ ὑπηρετήσῃ ἐπὶ ἕξ μέχρις ἑννέα ἐτῶν εἰς τὰς τρεῖς σχολὰς τοῦ ἑλαφροῦ ἰππικοῦ, τὰς λεγομένας τῶν τουφεκοφόρων, τῶν Στρατιωτῶν καὶ τῶν ἑλαφρῶν ἰππέων, ἵνα μάθῃ ὅλην τὴν ἐπιστήμην καὶ καταρτισθῇ ἄξιός τοῦ ὀνόματος πολεμιστῆς ¹⁾.

Ὁ τελευταῖος ἱστορικός τοῦ γαλλικοῦ ἰππικοῦ παραδέχεται, ὅτι ὁ ὀργανισμὸς τοῦ ἑλαφροῦ ἰππικοῦ μετέχθη ἐξωθεν εἰς Γαλλίαν, ὡς δηλοῖ καὶ αὐτὸ τὸ μὴ γαλλικὸν ὄνομα τοῦ cheval-legers, ἀνταποκρινόμενον πρὸς τὸ cavallarmati τῶν Ἰταλῶν. Ἄν ὁ στρατηγὸς Susane ἐγίνωσκε τὴν ἱστορίαν τῶν Στρατιωτῶν, θὰ ἔβλεπεν ὅτι οἱ cheval-legers εἶνε τὰ γοργὰ ἄλογα ²⁾. Ὁ Ricotti θεωρεῖ ἀνεπίδεκτον συζητήσεως, ὅτι οἱ

Ἕλληνες Στρατιῶται ἐδίδαξαν τοὺς Ἰταλοὺς τὸν ὀργανισμὸν τοῦ ἰππικοῦ. Ὁ Σκνούτος συνεχῶς μνημονεύει παρὰ τοὺς Στρατιώτας πολεμούντας καὶ Ἰταλοὺς ἑλαφροὺς ἰππεῖς vestiti à modo di Stradiotti. Εἰδομεν ὅτι ὁ μαρκήσιος τῆς Μαντούης ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Γενούης πολεμεῖ μετὰ Μερκουρίου, ἰππεύων καὶ ὀπλισμένους à l'Albanaise. Πλὴν τῶν μαρτυριῶν τούτων καὶ ὁ ὀργανισμὸς τῶν ἐν Ἑλλάδι Στρατιωτῶν πείθει ὅτι τὸ εὐρωπαϊκὸν ἰππικὸν διεμορφώθη κατὰ τὸν Στρατιωτικὸν τύπον· οἱ ἐν Κύπρῳ τιμαριώχοι διαιροῦνται εἰς Στρατιώτας καὶ τουφεκοφόρους, ὡς ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ ³⁾ κατωτέρω θὰ συγκρίνωμεν τοὺς ὑπὸ τῶν γάλλων λεγομένους Argoulets καὶ Carabins πρὸς τοὺς προσημιωθέντας ζαγδάρους τῶν Στρατιωτῶν.

Ἐἴτε ὁ Ἀριανίτης, εἴτε ἄλλος τις συγγενῆς τοῦ Καστριώτου προσήνεγκεν εἰς Κάρολον τὸν Η' τοὺς πρώτους Στρατιώτας καὶ ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀρχηγὸς τοῦ ἰππικοῦ, τὸ βέβαιον ὅτι οὗτος ἐξεγύμνασε κατὰ τὸ Στρατιωτικὸν σύστημα καὶ Γάλλους καὶ ἐμόρφωσεν οὕτω τὸν πρῶτον τυρῆνα τοῦ ἑλαφροῦ ἰππικοῦ, τὸ ὅποιον εὗρεν ὁ Μερκούριος ἐν ἔτει 1503 εἰς τρεῖς χιλιάδας ἄλογα λιντσερά ⁴⁾ συμποσοῦμενον. Ἐἰ καὶ οἱ Γάλλοι ὕστερον ἐκ πνεύματος καινοτομίας δήμεσαν τὸ ἰππικὸν τῶν Στρατιωτῶν εἰς τουφεκοφόρους, Στρατιώτας καὶ ἑλαφροὺς ἰππεῖς, οὐδὲν ἦτον ἅπαν τὸ ἰππικὸν τούτο διατηρεῖ τὸ ἰδιόζων ὄνομα Estradiots, Albanais, cavalerie Albanaise.

Τὴν κατωτέραν βαθμίδα τῆς Στρατιωτικῆς τάξεως κατεῖχον οἱ λεγόμενοι arquebusiers ἢ τουφεκοφόροι, οὕτως ὀνομασθέντες ἀπὸ τῶν πυροβόλων ὀπλῶν τὰ ὅποια ἔφερον· οἱ αὐτοὶ ἔφερον παρὰ Γάλλοις καὶ τὸ ἐπώνυμον Argoulets, δηλοῦν τὴν ἐξ Ἀργολίδος καταγωγὴν των· πρῶτος μνημονεύει τοὺς Στρατιώτας ὑπὸ τὸ ὄνομα Argoulets, ὁ στρατάρχης de Montluc ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασι του (1519-1559).

¹⁾ Βιβλ. 1, κεφ. 11.

²⁾ Κορωνάτος, σελ. 47. Λέγονται καὶ λιντσερά ἄλογα.

³⁾ «stipendiarii a cavallo, cioè Stradiotto o archibuscieri». Ἐκδοσις Δουδέου (1561) περὶ τῶν ἐν Κύπρῳ Στρατιωτῶν (ἐν Lumsansky, σελ. 618)

Οι τουφεκοφόροι *) Argoulets, ήτοι Ἀργεῖοι ἦσαν οἱ πρόμαχοι τῶν Στρατιωτῶν, συνοδευόμενοι ἐφικτοὶ τούτους, καὶ πρῶτοι ἐφορμῶντες κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, καθ' οὗ ἐξηκόντιζον ἐν τάξει τὰ βλήματα τῶν, ἐν ἀρχῇ μὲν ριπτάρια (ζάγδα), ὕστερον δὲ πυροβόλα μακρὰ πιστόλια διὰ φυτίλιου ἐκπυροκροτοῦντα, καὶ ἐπὶ τέλους τὰ πλατύστομα τρομπόνα. *) Οἱ ὑπασπισταὶ οὗτοι ἢ παλληκάρια τῶν Στρατιωτῶν ἔφερον καὶ τὸ ὄνομα Ζάγδαροι ἀπὸ τῶν ἀκοντιζομένων ριπτάρων ἢ ζαγδῶν. Οὕτω προκινδυνεύοντες ἐξετίθεντο παρὰ τοὺς ἄλλους εἰς προφανῆ κίνδυνον, διὸ καὶ ὁ γνωρίσας τούτους Σανούτος ἀποκαλεῖ uomini disperati che non istimano la propria vita. Διὰ τὴν αὐτὴν ἀφορμὴν καὶ οἱ προκινδυνεύοντες ἀκροβολιστὰὶ τοῦ Ἑυρωπαϊκοῦ ἰππικοῦ φέρουσι συνήθως τὸ ὄνομα les enfants perdus.

Ὁ παλαιὸς ἱστορικὸς τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ Montgomerri-Courbusson περιγράφει οὕτω τοὺς ἐν Γαλλίᾳ ὑπηρετοῦντας Στρατιώτας καὶ Ἀργεῖους (Argoulets): οἱ Στρατιώται ἦσαν ὠπλισμένοι ὡς οἱ cheveau-legers, μόνον δ' ἀντὶ περιβραχιονίων καὶ χειρῶν ἐφόρου χειροπέλλια καὶ χειρόκτια συρματοπέλεκτα. Ἀπὸ τοῦ πλευροῦ τῶν ἐκρέματο πλατεῖα σπάθη, ἀπὸ δὲ τοῦ ἐπιπλίου τὸ ἀπελατικίον (masse): ἐκράτουν ὄβελοειδῆ βάρβον, μακρὰν δέκα μέχρι δώδεκα ποδῶν, ἐσιδηρωμένην καὶ μυτερὰν ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ἄκροις *)· ἔνεδύνοντο ἐπενδύτην κοντόν καὶ ἄνευ χειρῶν *)· ἀντὶ σημαίας (cornette) ἔφερον μέγα φλάμουρον ἐν τῷ ἄκρῳ τῆς λόγχης, ὑφ' ὃ συνηνοῦντο. Τὴν κεφαλὴν ἐκάλυπτον διὰ κοπτοῦ κράνους (salade).

«Οἱ Ἀργεῖοι (Argoulets) ἦσαν ὠπλισμένοι ὡς οἱ Στρατιώται, πλὴν τῆς κεφαλῆς ἣν ἐκάλυπτον διὰ πετάσου (cabasset) μὴ καλύοντος τούτους ἀπὸ τοῦ νὰ σημαδεύσῃ τ' ἀμυντικῶν τῶν ὅπλα συνίσταντο εἰς σπάθη ἐν τῷ πλευρῷ, ἀπελατικίον ἐν τῷ ἀριστερῷ ἀγκυστρίῳ τοῦ ἐπιπ-

*) Τούτους τουφεκοφόρους ἀκροβολιστὰς εἶχον καὶ οἱ τελευταῖοι Βυζαντινοὶ καὶ οἱ Τούρκοι, ὡς γράφει ὁ Κριτ-βουλας: «καὶ πρῶτα μὲν ἀκροβολιστὰς ἰσχυροῦς ἐχρήσαντο πρὸς ἀλλήλους ἐκότεροι, τοῖς τε ἀπὸ τῶν τοξοτῶν ἔλκεσι τοῖς τε ἀπὸ τῶν σφενδαμῶν λίθοις καὶ τοῖς ἀπὸ μηχανῶν καὶ τουφεκῶν ἀριεμένοις σιδηροῖς καὶ μολυβδίνους βόλοις» (σελ. 93.) Τὸ τουφεκίον (τουφεκὶ παρὰ Κριτοπούλου) δὲν εἶνε λέξις τουρκικὴ, ὡς κακῶς ἐσημείωσαν ὁ Κόντας, ἀλλ' ἐλληνικὴ σχηματισθεῖσα κατ' ὀνοματοποιεῖν ἐκ τοῦ κρότου (τοφ), ὡς σημειοὶ σύγχρονος λόγιος.

*) Πάντες γινώσκουσι τὰ τρομπόνα τῶν ἡμετέρων ναυτικῶν ἢ λέξις παράγεται ἐκ τῆς ἰταλικῆς τῶν Ἰταλῶν οἱ ἐνταὶ ὀνομάζουσι τὰ πυροβόλα ταῦτα tromboni καὶ spraz-zacampagna.

*) Οὗτος εἶνε ὁ ὑπὸ τοῦ Κορωνάου λεγόμενος στόχος ἢ Στρατιωτικὴ βάρβος, ὀνομαζομένη ὑπὸ τῶν γάλλων Estriadiote, zagaiie, ἣτο φοβερὸν ὅπλον εἰς χεῖρας τούτων, δυναμῶν νὰ πλήττωσιν ἐμπροσθεν, ὀπισθεν, καὶ καθ' ἑλκας τὰς αἰσούσας.

*) Ομοίον πρὸς τὸ νῦν λεγόμενον τζιποῦνι.

πίου καὶ δεξιῶθεν μακρὸν τουφεκίον δύο ποδῶν καὶ ἡμίσεος ἐντὸς θήκης βραστοῦ δέρματος (cuir bouilli). Ἄνω τῶν ὀπλων τῶν ἔφερον ἐπενδύτην κοντόν ὡς ὁ τῶν στρατιωτῶν, καὶ μακρὸ φλάμουρον ὑφ' ὃ συνηνοῦντο. *)

Ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Dreux οἱ Ἀργεῖοι οὗτοι ἐπολέμησαν ὑπὸ τὸν Κάρολον Θ', μνημονεύονται δὲ καὶ ἐν τοῖς στρατιωτικῶν καταστίχοις τῶν ἐτῶν 1562 καὶ 1563, ὕστερον ὁμοῦ δι' ἄγνωστον αἰτίαν ἀφνίζονται, τὸ δὲ ὄνομά των παρέμεινεν ἐν τῇ στρατιωτικῇ γλώσσῃ εἰς δῆλωσιν τοῦ καθροῦ καὶ ἀσημάντου ἀνθρώπου α' est un chetif argoulet.»

Ὁ Daniel προσπαθεῖ νὰ ἐξηγήσῃ τὸ ὑπὸ τῶν γάλλων μυκτηριζόμενον ὄνομα ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν Στρατιωτῶν τούτων, συνισταμένου εἰς κατασκόπευσιν τοῦ ἐχθροῦ, τὴν ἐν ὑποχωρήσει καταδιώξιν του καὶ τὴν ἐν τῷ μάχεσθαι ἀταξίαν τῶν Argoulets. Ὁ στρατηγὸς Susane ὑποθέτει ὅτι ὁ ἐξειυτελισμὸς τῶν Ἀργεῖων προήλθεν ἐκ στρατιωτικῶν ἀτυχημάτων.

Τοὺς ἀφανισθέντας Argoulets, ἀντικαθιστῶσιν οἱ λεγόμενοι Carabins.

Περὶ τῆς ἐτυμολογίας τοῦ ὀνόματος τούτου πολλὰ ἐγράφησαν. Κατὰ τὸν Montgomerri ὁ Καραβινὸς Στρατιώτης, παρρηγόμενος ἐκ τῆς ἰσπανικῆς λέξεως Kara (πρόσωπον) καὶ τῆς λατινικῆς binus (διπλοῦς) εἰδήλον τὸν διπρόσωπον, διότι οὗτοι ἐμάχοντο ὡς οἱ παλαιοὶ Πάρθοι ὑποχωροῦντες καὶ στρεφόμενοι. Ὁ Cazeneuve προτιμᾷ τὴν ἐκ τοῦ τουρκικοῦ Carabul (πρόσκοπος) ἐτυμολογίαν τοῦ Καραβινῶ. Ὁ Daniel οὐδεμίαν τῶν ἐτυμολογιῶν τούτων δεχόμενος, θεωρεῖ τὴν λέξιν δυσσεμνήνευτον. Ὁ Diez ἀνεζήτησεν ἐν τῇ προθηγματῇ διαλέκτῳ τὸ ἔτυμον, ὃ δὲ Littré ἐσχέτισε τὸν Καραβινὸν πρὸς τὸν Καλαβρῶν.

Ἄλλ' οἱ Καραβινοὶ οὗτοι εἶνε αὐτοὶ οἱ Argoulets, ὡς γράφει ὁ καλῶς γνωρίσας τούτους ἱστορικὸς Σκηπτῶν Duplex. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εὐκόλος καθ' ἡμᾶς ἢ ἐξηγήσῃ τῆς μετωνυμίας. Εἴπομεν ὅτι εἰς τὰς πεδιάδας τοῦ Ἄργους κατεσκήνου οἱ λεγόμενοι Καμπίται Στρατιώται, οἵτινες μέχρι μὲν τῶν μέσων τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος δὲν εἶχον πλοῖα, ὕστερον ὁμοῦ πιεσθέντες ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐπροχώρησαν πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ συνήκισαν τὰς νήσους Ὑδραν καὶ Πέτσαν. Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐπαναλάβω ὅτι πολλὰκις οἱ Ἕλληνας θαλασσινοὶ εὐδοκίμως ἐπολέμησαν ἐν τῇ ξηρᾷ· οἱ γαλιῶται μάχονται μετὰ τῶν Στρατιωτῶν ἐν Καλαβρίᾳ κατὰ τῶν ὑπὸ τὸν Aubigny γάλλων ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ Carabin τῶν Γάλλων εἶνε μικρὰ παραφθορὰ τοῦ Ἑλληνος Καραβινῶ ἢ Καραβισίου (ναυτικοῦ), ὡς ὁ Estradiot τοῦ Στρατιώτου, καὶ ὁ

*) Daniel, 160-168.

Argoulet τοῦ ἐξ Ἀργολίδος. Ἀνωτέρω περὶ Σορβόλου παρετηρήθη, ὅτι ὁ marinairo οὗτος πολεμιστὴς φέρει καὶ τὸ ἐπάνωμον Καραβινός.

Ὁ Sieur de Bellon περιγράφει οὕτω τοὺς Καραβινούς: «φοροῦσι θώρακα καὶ πέτασον, ἢ καὶ κοπτὸν κράνος. Ὅπλα ἐπιθετικὰ μεταχειρίζονται χονδρὸν πυροβόλον τριῶν ποδῶν ἢ πλέον τὸ μήκος, πλατύστατον τὸ στόμιον, σπάθη καὶ πιστόλιον. Ἐν ἀνάγκῃ φοροῦσιν ἐπενδύτην καὶ πέδιλα ἀντὶ στιβαλίων, καὶ οὕτως ἐξ ἰππέων μετασχηματίζονται εἰς πεζοὺς. Ὡς εἶνε ὠπλισμένοι εὐκόλως δύνανται νὰ μάχωνται πεζῇ καὶ ἄφ' ἵππου, ἢ καὶ ἀνάμιατοι πρὸς τὸ ἰππικόν.» Πληρέστερον τούτου περιγράφει τοὺς Καραβινούς ὁ Montgomerri· ἀδιηρημένοι εἰς σώματα μέχρι πενήκοντα ἀνδρῶν προσκολλῶντο ἐν ἑκάστῳ λόχῳ ἐλαφρῶν ἰππέων, τῶν ἑποίων ἀνεγνώριζον τὸν ἀρχηγὸν καὶ τὴν σημαίαν, διότι ἀμφοτέρων ἐστεροῦντο, ἔχοντες μόνον τοποτηρητὴν καὶ δύο λοχίας. Τ' ἀμυντικὰ τῶν ὅπλα συνίσταντο εἰς θώρακα κρεμάμενον ἀπὸ τοῦ δεξιῦ ὤμου, χειρόκτιον σιδηρόπλεκτον πρὸς κράτησιν τοῦ χαλινοῦ καὶ πέτασον. Ὡς ἐπιθετικὰ δὲ μεταχειρίζοντο μακρὸν τουφεκίον τριῶν ποδῶν καὶ ἡμίσεος τοῦλάχιστον, καὶ πιστόλιον· ἐμάχοντο συνήθως σχηματίζοντες μικρὰν ἴλην βαθεῖαν μᾶλλον ἢ πλατεῖαν, θαδίζουσαν δεξιῶθεν τῶν ἐλαφρῶν εἰς οὐς ἀνήκον. Εἰς σύνθημα τοῦ ἀρχηγῶ ἐπροχώρουσαν κατὰ τῶν βαρέως ὠπλισμένων ἰππέων τοῦ ἐχθροῦ εἰς ἀπόστασιν διακοσίων ἢ ἑκατὸν βηματίων, καὶ ἀφοῦ ἐν τάξει ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον ἐριπτον τὰ βλήματα τῶν ὑπεχώρου ὀπισθεν τοῦ σώματος τῶν. Ἄν οἱ ἐχθροὶ εἶχον Καραβινούς, οὗτοι ὤφειλον νὰ τοὺς προσβάλλωσι καὶ ἐμποδίσωσι τὴν κατὰ τῶν ἐλαφρῶν ἰππέων ἐπίθεσιν τῶν.» Οἱ Καραβινοὶ δὲν ἤρχίζον μόνον ὡς ἄνω τὴν μάχην, ἀλλὰ καὶ δι' ἀκροβολισμῶν ἐξησφάλιζον τὴν ὑποχώρησιν ἀπαρράλλακτος ὡς οἱ προρρηθέντες Ζάγδαροι καὶ οἱ τῶν Βυζαντινῶν ριπταριστὰι.

Οἱ διμαχοὶ οὗτοι καὶ καλοὶ σκοπευταὶ Στρατιώται ἀπέβησαν ὠφελιμώτατοι εἰς τοὺς ἐλαφροὺς ἰππεῖς, οἵτινες ἐπὶ τέλους, ὡσεὶ ἐπισμασθέντες ὑπὸ τῶν Καραβινῶν, ἀπήτησαν τὸν ἀπὸ τούτων χωρισμὸν τῶν. Ἐν ἔτει 1622 συγκεντρωθέντες οἱ Καραβινοὶ ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Ροχέλλης ἐσχημάτισαν χωριστὸν σῶμα, τοῦ ὅπου διοικητὴς διαρίσθη ὁ στρατηγὸς Ἰσαὰκ d' Arnaud. Ἐκτοτε δὲ μέχρι τοῦ 1661 διατηροῦνται αὐθόπαρκοι, φέροντες τὸ ὄνομα Carabins d' Arnaud, καὶ διατρέπουσιν εἰς τοὺς πολέμους τῆς Ροχέλλης, Σαβοΐας, Λαγγελδόκης καὶ Λορραίνης. Ἐπειδὴ δὲ τὸ τάγμα τοῦ Ἀρνῶ ἀπετέλουσαν Γάλλοι καὶ Ἕλληναὶ, οἱ τελευταῖοι ἀποχωρισθέντες σχηματίζουσιν ἴδιον σῶμα ὑπὸ τὸν δούκα Saint-Simon, τότε μὲν ἐπονομασθέντες οἱ ξέροι Καραβινοὶ, ὕστερον δὲ les Carabins de Saint-Simon· παρευρέθησαν εἰς τοὺς πολέ-

μοὺς τῆς Ἰσπανίας, Φλανδρίας, Πικαρδίας κλπ. μέχρι τοῦ 1661, ὅτε καὶ ἀφίθησαν. Ὡς οἱ Ζάγδαροι ἐπεφρόνον τὴν ζωὴν, οὕτω καὶ οἱ Καραβινοὶ ἐθεωροῦντο ὡς οἱ μᾶλλον εὐσφαινοῦναι τῶν στρατιωτῶν «gens determinés, comme le furent depuis les Dragons dela Ferté», λέγει ὁ Daniel.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω δηλοῦται ὅτι οἱ Ἀργεῖοι καὶ οἱ Καραβινοὶ ἦσαν οἱ αὐτοὶ, ὑπὸ μὲν τῶν ἀρχαίων λεγόμενοι ἰππακοντιστὰι *)· ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν ριπταριστὰι καὶ ὑπὸ τῶν Στρατιωτῶν Ζάγδαροι. Ἡ πολλὰκις μνημονευθεῖσα Παράδρομὴ τοῦ Φωκᾶ διατυποῖ ὅτι αἱ προφυλακαὶ τοῦ ἀκριτικοῦ ἰππικοῦ συγκείμεναι ἐξ ἑκατὸν ἰππέων ὤφειλον ν' ἀκροβολίζωσι τοὺς ἐχθροὺς καὶ μάχωνται πεζῇ τε καὶ ἄφ' ἵππου. Ὡς οἱ θαλάσσιοι Καραβινοὶ μάχονται ἐν τῇ ξηρᾷ, οὕτω καὶ οἱ βυζαντινοὶ ριπταριστὰι πολεμοῦσιν ἐν ξηρᾷ τε καὶ θαλάσῃ *).

Καθὼς οἱ Ἀργεῖοι ἀφανισθέντες ἐν Γαλλίᾳ ἀφῆκαν αὐτὸ τὸ ὄνομα τῶν εἰς δῆλωσιν τῆς ἐκείθεν διαβάσεώς των, οὕτω καὶ οἱ διαδεχθέντες τούτους Καραβινοὶ ἐπιζῶσιν ἐτι ἐν τῇ γαλλικῇ γλώσσῃ. Ἄλλοτε carabins ἐλέγοντο ὑπὸ τῶν Γάλλων πάντες οἱ μαθητευόμενοι ἐπιστήμονες, νῦν δὲ μόνον οἱ τῆς ἱατρικῆς σχολῆς φοιτηταί. Εἰς τούτους ὀφείλει τὸ ὄνομα του καὶ τὸ γνωστὸν ὅπλον ἢ καραμπέτα, καλουμένη ἄλλοτε καὶ μουσακέττον κατ' ἰταλικὴν μετάφρασιν τοῦ εἶδους τῶν βλημάτων, τὰ ὅποια οἱ Βυζαντινοὶ τακτικοὶ ὀνομάζον μυίας (la mosca).

Ἡ παρὰ τῷ ποιητῇ Regnard ἀπαντώσα κωμικὴ φράσις orchestre de carabin ἀποδεικνύει ὅτι ἡ μουσικὴ καὶ ὁ χορὸς τῶν Καραβινῶν ἐνεποίησεν εἰς τοὺς Γάλλους τὴν αὐτὴν ἐντύπωσιν ὅσαν καὶ παρὰ τοῖς Βενετοῖς. Ὁ προσφιλεὶς χορὸς τῶν Στρατιωτῶν ἦτο ἡ πυρρίχη, ἢ μέχρις ἡμῶν διασποζομένη ὑπὸ τὸ ὄνομα Τσάμικος, ἢ κλέφτικος χορὸς. Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν τὴν πυρρίχην ἐχόρευον οἱ λεγόμενοι ἀρμάται, ἢ ἀρματοῦραι, ἢτοι τὰ παλληκάρια τῶν Στρατιωτῶν, ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ σχολιαστοῦ τοῦ Πτολεμαίου ἀπλορχισταί, ὅπερ εἰσὶν οἱ μεθ' ὅπλων ὀρχοῦμενοι, οὗς καλοῦσιν ἀρματοῦρας. *) Ἡ πυρρίχη τῶν Στρατιωτῶν δὲν ἦτο ἀπλοῦς χορὸς, ἀλλὰ καθαρὰ πολεμικὴ παράστασις, ἐν ἣ ὁ ἀπλορχιστὰὶ διαιρούμενοι εἰς δύο πολεμικὰ στρατόπεδα παρίσταντο Σαρακηνούς ἢ Τούρκους καὶ Ἕλληνας μαχομένους, μέχρις οὗ οἱ πρῶτοι καταπονόμενοι ὑπὸ

*) Susane, histoire de la Cavalerie Française, τμή. Γ', σελ. 128, 133. Παράβ. Daniel, histoire dela milice, σελ. 166-171.

*) Τακτικὴ αὐτοκράτορος Λέοντος, VII, 33.

*) Περὶ Παράδρομης πολέμου, σελ. 208.

*) Λέοντος, περὶ ναυμαχίας, XIX, 13.

*) Γνωστὸν Μεουραίου ἐν ΜΕ. Ἀρματοῦρα.

τῶν δευτέρων παραδίδοντο ὡς αἰχμάλωτοι. Μιμῆσι τῆς Στρατιωτικῆς ταύτης πυρρίχης εἶνε ἢ παρὰ τοῖς Βενετοῖς διαμείναντα Μογέσσα, οὕτω λεγομένη οὐχὶ διότι ἀπὸ τῶν Μογί (Αράβων) ἐλήφθη, ἀλλὰ διότι παρίστα τοὺς Μόρους ἡττωμένους ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν. Ἐν τῇ θεάτρῳ τῆς Κρήτης παρίσταται ἡ πυρρίχη ὡς μεσοσκῆνος τοῦ δράματος.

Πλὴν τῆς πυρρίχης ὁ ἦχος τῶν Στρατιωτικῶν τραγουδιῶν ἐπράξεν ἑσπερὰ ἐντύπωσιν ἐν γένει μὲν ἐπηρεῖτο ἡ πρωτοτυπία τοῦ ρυθμοῦ καὶ ὁ μέχρι μελαγχολίας παθητικὸς τόνος, ἄλλοι ὅμως ἔφεγον τὰ ἔξομα ταῦτα ὡς μονότονα καὶ πέραν τοῦ δέοντος ἐνθουσιῶντα τοὺς ψάλλοντας. Ἀλλὰ καὶ κακόφωνοι καὶ περιουτολόγοι Στρατιωτῶν συνετέλεσαν εἰς διακωμωδῆσιν τῆς μουσικῆς τῶν. Περὶ τὰ μέσα τῆς 187 ἐκκονταετηρίδος οἱ διασημότεροι τῆς Ἰταλίας μουσικοδιδάσκαλοι τόνσαντες διάφορα ἔξομα κατὰ τὸν Στρατιωτικὸν ἦχον ἐδημοσίευσαν ταῦτα εἰς ὄνομα τοῦ Μανώλη Βλέσση, Νεαυπλιῶς Στρατιώτου, γνωστοῦ διὰ τὸν περιπλάνητον βίον του καὶ ἰδίᾳ τὰς γελοίας περιουτολογίας του. Ὁ ἐνετὸς Μολίνος συνέγραψε μέγα ποίημα, ἐν ᾧ κατὰ μίμησιν τοῦ Ἀρίστου διακωμῶδει τὸν Ἕλληνα Orlando Furioso. Καὶ πιθανὸν μὲν ἐστὶ ἐφ' αἰμῶν τοῦ Βλέσση Καραβινὸς συνετέλεσεν ἐν Γαλλίᾳ εἰς διακωμωδῆσιν τῆς Στρατιωτικῆς μουσικῆς, ὡς δηλοῖ ἡ προσημειωθεῖσα γαλλικὴ φράσις, ἐν γένει ὅμως αὕτη πολὺ ἐπιμήθη ὑπὸ τῶν εἰδημόνων, καὶ εἰς πολυτελῆ ἡγεμονικὰ δειπνα μνημονεύονται καὶ Στρατιωτῶν παίζοντες τὸ θαμποῦρι (ταμπούραν) καὶ κατακλιούντες τοὺς συνδιαιτυμόνας διὰ τοῦ ἔξοματος τῶν. Ἰδοὺ πῶς περιγράφει ὁ Σανούτος ἕνα τῶν αἰδῶν στρατιωτικῶν πραιρεθέντων εἰς τὸ μέγα διπλωματικὸν δειπνῶν τοῦ καρδινάλου Γρηγόριου (1505): «Ἐισῆλθεν ὁ Ἀλβανός, καλούμενος Βαρλέττας, ἐνδεδυμένος χρυσοῦψῃ ἐνδύματα καὶ κρατῶν ταμπούραν ὄλον ἐξ ἄργύρου κατεσκευασμένον, συνδεδυμένος ὑπὸ συντρόφου κρατῶντος μικρὰν λύραν, καὶ ἀμφότεροι ἐν τῷ αὐτῷ ρυθμῷ ἔπαιζαν ἔξομα τινὰ θελκτικὰ, λεπτὰ καὶ πολὺ εὐχάριστα»¹⁾.

Οἱ ἐν Γαλλίᾳ Στρατιῶται οὕτε πολυζήτητοι ἦσαν, οὔτε ἠδύνατο νὰ ἐπισκιάσῃ τὴν ἀξίαν καὶ τὸ κλῆθος τῶν Ἑλβετῶν μισθοφόρων, εἶνε μάλιστα ἄπορον πῶς μετὰ τὴν ἐν Μαρρινῶν μάχην δὲν ἐζήτησαν ἀλλαγῆναι εὐρύτερον στάδιον. Ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ πλὴν τῶν ἐν Γαλλίᾳ ἐπολέμησαν ὑπὲρ Φραγκίσκου τοῦ Α' καὶ ἀπαντες οἱ τὴν σύμμαχον Ἑνετίαν ὑπηρετούντες Στρατιῶται, καὶ ἰδίως τὸ ὑπὸ τὸν Μερκούριον τάγμα. Εἶνε γνωστὸν ὅτι τὴν ἐν Μαρρινῶν κατὰ τῶν Ἑλβετῶν μάχην, τὴν δικαίως ἐπικληθεῖσαν ἀμάχην γιγάντων» ἐκέρδισεν ἐπὶ τέλους ὁ βασι-

¹⁾ Sanuto Diarii, VI, σελ. 174.

λεὺς τῆς Γαλλίας, ὅστις θαυμάζων τὴν ἀνδρείαν τῶν ὑπ' αὐτοῦ καταπονηθέντων λεόντων τῶν Ἀλπειῶν συναμολόγησε πρὸς τοὺς τὴν περιώνομον συνθήκην (1516), δι' ἧς μέχρι τῆς γαλλικῆς ἐπανάστασεως ἐξησφραχίσθη ἡ μισθοφορὰ τῶν Ἑλβετῶν ἀντὶ ἐτησίου ἐπιχορηγήσεως 700 χιλιάδων λιτρῶν.

Ἡ πρὸς τοὺς ξένους προτίμησις αὕτη βαθέως ἐπλήγησε τὴν φιλοτιμίαν τοῦ ἀναγεννωμένου γαλλικοῦ στρατοῦ, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν ἐν τῇ τακτικῇ τοῦ Bellay παραπόνων. Ἀλλ' ἐνῶ ὁ γάλλος εὐπατριδῆς ἐπικρίνει τὴν πρὸς τοὺς Ἑλβετοὺς καὶ Γερμανοὺς τυφλὴν τῶν βασιλέων ἀφοσίωσιν, δὲν συμπεριλαμβάνει ἐν τῇ μομφῇ καὶ τοὺς Στρατιώτας, ἐξ ἐναντίας μάλιστα συνιστᾷ τὰ γυμνάσια τῶν ὡς ἀπαραίτητα εἰς τὴν στρατιωτικὴν μόρφωσιν παντὸς Γάλλου εὐπατριδοῦ.

Μεταξὺ Ἑλβετῶν καὶ Στρατιωτῶν ἐπικρατεῖ ἡ ἀμοιβαίότης ἐκείνη τῆς ἐκτιμῆσεως, ἡ διακρινουσα τοὺς ἀληθῶς γενναίους. Ἐνεὶ ἐκ θαυμασμοῦ θεωροῦσιν ἐν Γενούῃ τοὺς Στρατιώτας προσβάλλοντες τὸν ἐχθρὸν προμαχῶνα, καὶ ἐν ᾧ χρόνῳ διχρεῖ ἡ φοβερὰ προσβολὴ ἀφιλοῦσιν οἱ Ἑλβετοὶ τὸ χῶμα καὶ μένουσιν ἀκίνητοι μὲ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας ἐπὶ τοῦ στήθους. «Ἐἰς ἀνταπόδοσιν τῆς ἐκτιμῆσεως οἱ ἐν Μαρρινῶν ἀγωνισθέντες κατ' αὐτῶν Στρατιῶται, τοὺς ἀποκαλοῦσι «παλληκάρια, λέοντες μανισμένους, τεχνίτας εἰς τὸ μάχεσθαι, πολεμικοὺς, κ' ἀνδρείους».

Συλλαβῶν ὁ Μερκούριος τριακοσίους Ἑλβετοὺς, δὲν περιάζει καὶ τοὺς αἰχμάλωτους τούτους: ὡπισθοθεμένους εἰς τὰς πόλεις, ἀλλ' ἀμέσως τοὺς ἐλευθεροῖ καὶ γενναίως φιλοδωρῆσας ἀποστέλλει εἰς τὰς πατρίδας τῶν.

Ἐἴτε ἐν Ἀγγλίᾳ, εἴτε ἐν Γαλλίᾳ, εἴτε ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ καὶ Πολωνίᾳ πολεμοῦσιν οἱ Στρατιῶται, δὲν ἀποσπᾶσι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τῆς πατρίδος. Οἱ παλαιστρατοὶ ἐπιστρέφοντες φέρουσιν εἰς τοὺς νέους καὶ γυῖοσι: καὶ πείραν καὶ ἰδίως τὰ ὄλον ἐντελειοποιούμενα πυροβόλα ὄπλα, εἰς χειρισμὸν τῶν ὁμοίων γυμνάζουσιν αὐτούς. Οἱ ἄρματαλοι ἀντικαθιστῶσι τὸ τόξον διὰ τοῦ μακροῦ τουφεκίου τῶν Ἀργείων, οἱ δὲ ναυτικοὶ διὰ τοῦ τρομπονίου τῶν Κερκρινῶν. Ἐν τῇ ξένῃ λησμονοῦνται αἱ τοπικαὶ ἀντιζηλίαι, ζωγονεῖται τὸ πατριωτικὸν αἶσθημα καὶ ριζοβολεῖ ἐν τῇ καρδίᾳ ἡ χριστιανικὴ πίστις, ἡ μόνη παρηγορία τοῦ δούλου. Οἱ ἀπανταχόθεν τῆς Ἑλλάδος συρρέσαντες ἐν Βυρώτῃ λόγοι καὶ ἔμποροι, οἱ διὰ παντὸς ἀποχαριετήσαντες τὴν ἀπολεσθεῖσαν πατρίδα, μετ' ἐκπλήξεως ἀκούουσιν ὅτι τὸ δόρυ τοῦ Στρατιώτου τιμᾷ καὶ δοξάζει τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα, καὶ προσπαθοῦσι νὰ γνωρίσῃσι καὶ προσοικειωθῶσι τοὺς χρησίμους τούτους προστάτας τῆς δυστυχίας, τοὺς μέλλοντας ἐλευθερωτὰς τοῦ ζῶντος γένους. Πολεμῶν ἐν Γερμανίᾳ

ὁ Δωριεὺς Διασωρῖνος παρακαλεῖ τὸν Μεγάλο-χθωνα ἵνα ὑψώσῃ τὴν κραταιὰν φωνὴν του καὶ ὑπὲρ τῆς δυστυχῆς Ἑλλάδος, ὁ δ' αὐτὸς Στρατιώτης προσεγγικὸν εἰς Φίλιππον τὸν Ε' ὠραιοὺν κώδικα τῶν Στρατηγικῶν τοῦ Αἰλιανοῦ τὸν ἱκετεύει ἵνα ἐλευθερώσῃ τὴν Ἑλλάδα, ἐπιλέγων «ἐνθουμὸν τὰς Ἀθήνας (μῦθος Κερκωπίτης)».

(Ἐπεται τὸ τέλος)

Κ. ΣΑΒΑΣ

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΒΙΛΛΕΜΕΡ

(Μυθιστορία Γεωργίας Σάνδ.—Μετάφρασις Α. Β.)

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

III'

Ἡ Κερρολίνα ἐξεπλάγη, μὴ βλέπουσα ἐπα-νερχόμενον τὸν μαρκησίον, καὶ ἀπεσφόρη ἐκ τῶν πρώτων, πειθαμένη ὅτι δὲν εἶχεν ἀπατηθῆ. Πιστεύουσα ὅτι ταχέως ἤθελεν ἐκεῖνος γίνεαι πάλιν κύριος ἐαυτοῦ. Οὐδόλως ἐμάντευε τὴν ἀλήθειαν.

Ἡ Κ. Δαργλάδ εἶχε κατασκόπους ἐν τῷ χορῷ, κ' ἕνα ἰδίως μεταξὺ αὐτῶν, γραμματέα πρεσβείας, ὅστις ἤλπιζε νὰ τὴν νομφεθῆ, καὶ ὅστις τὴν ἐπάκουον εὐθὺς πρῶταν τῇ ἀνήγγειλε τὴν μεγάλην ἐπιτυχίαν τῆς συντρόφου δεσποινίδος. Τὸ περιπαθὲς ἦθος τοῦ μαρκησίου δὲν εἶχε διαφύγει τὴν ὀξυδερκεῖαν τῆς κακεντρεχεῖας, ὁ δὲ νεαρὸς διπλωμάτης εἶχε μάλιστα ὀφραναθῆ σπουδαῖόν τινα διάλογον μεταξὺ τοῦ μαρκησίου καὶ τῆς μητρὸς του καθ' ἣν στιγμὴν ἀπεχώρησαν ἄλλοι τῆς αἰθούσης.

Ἡ Λεοντία ἐφάνη ἀκρασθεῖσα τὴν ἀναφορὰν ταύτην μετὰ πλήρους ἀδιαφορίας. Διανοήθη ὅμως, ὅτι καιρὸς ἦτο νὰ ἐνεργήσῃ, καὶ περὶ τὴν μισηθρίαν ἐφάνη παρὰ τῇ μαρκησίᾳ, καθ' ἣν στιγμὴν εἰσῆρχετο πρὸς αὐτὴν ἡ Κερρολίνα.

— Μίαν στιγμὴν, ἀγαπητὴ μου φίλη, τῆς εἶπεν· ἄφησέ με νὰ εἰσέλθω πρῶτη· εἶνε ὑπόθεσις κατεπεύγουσα· πρόκειται περὶ βοήθειαν πτωχῶν ἀνθρώπων, οἵτινες θέλουσι νὰ μείνωσιν ἄγνωστοι.

Μόλις δὲ μείνασα μόνη μετὰ τῆς μαρκησίας, ἐζήτησε παρ' αὐτῆς συγγνώμην ὅτι ἐν ἡμέραις χαρᾶς ἤρχετο νὰ τῇ ἐμιλήσῃ περὶ πτωχῶν.

— Τώρα τούναντιόν εἶνε ἡμέρα τῶν πτωχῶν, ἀπήνησεν ἡ γενναία γυνὴ. Ἐπιέτε μου. Μεγάλη χαρὰ μου θὰ ἦνε νὰ δύναμαι τώρα νὰ κάμνω περισσότερον καλὸν παρ' ἄλλοτε.

Ἡ Λεοντία εἰγενεῖς αἰρετα παρεσκευασμένην τὴν πρόφασιν αὐτῆς. Ἀφοῦ ἐξέθηκε τὴν αἴτησιν τῆς κ' ἐνέγραψε τὴν μαρκησίαν εἰς τὸν κατάλογον

τῶν συνδρομῶν, προσποιήθη ὅτι ἤθελε ν' ἀπέλθῃ ταχέως, ἵνα προκαλέσῃ τὴν μαρκησίαν νὰ τὴν κρατήσῃ. Περιττὸν δὲ νὰ μνημονεύσωμεν τῶν ἐπιτηδείων περιστροφῶν, δι' ὧν ἡ μοχθηρία τῆς ἔφερον εἰς τὸ μέσον τὸ κύριον τῆς συνοικίας ἀντικείμενον. Τὰς ἀτιμίας ταύτας τῆς καρδίας, κοινοτάτας δυστυχῶς, ἐνθυμοῦνται πάντες ὅσοι ἠσθάνθησαν τὰ σκληρὰ τῶν ἀποτελέσματα, ὀλιγίστοι δὲ εἶνε δυστυχῶς οἱ λησμονηθέντες ὑπὸ τῆς συκοφαντίας.

Ἐγένετο φυσικῶς λόγος περὶ τῆς εὐτυχίας τοῦ Γαιετάνου καὶ τῶν προτερημάτων τῆς νεαρᾶς δουκίσσης.

— Τὸ καλλίτερον τῆς προτέρημα κατ' ἐμέ, εἶπεν ἡ Λεοντία, εἶνε ὅτι δὲν ζηλεύει κανένας, οὐδ' αὐτὴν. . . Συγγνώμην! παρ' ὀλίγον μου ἔφρευε τὸ ὄνομα.

Ἐπανέλαβε δὲ τρίς τὸ πρῶτον ἀρνούμενη πάντοτε νὰ εἰπῇ τὸ ὄνομα ἐκεῖνο, ὅπερ ἤρχιζε ν' ἀνησυχῇ τὴν μαρκησίαν. Τέλος τῆς διέφυγε καὶ τὸ ὄνομα, ἦτο δὲ τὸ ὄνομα τῆς Κερρολίνας.

Κ' εἶπευσε μὲν νὰ τὸ ἀνακαλέσῃ, λέγουσα ὅτι ὠλισθήσεν ἡ γλῶσσα τῆς. Ἀλλ' οὐχ ἤττον ἐντὸς δέκα λεπτῶν ἡ μαρκησία περιέστη εἰς τὴν ἀνάγκην ν' ἀκούσῃ αὐτὴν ἠρκιζομένην, ὅτι εἶχεν ἰδεῖ, ἰδίως ὄμμασιν, ἐν Σεβάλλ, τὸν δούκα συνοδεύοντα περὶ τὰ χαράγματα τὴν Κερρολίαν εἰς τὸ οἰκηθῆ τῆς, κρατοῦντα τὰς χεῖρας τῆς διὰ τῶν χειρῶν του, καὶ ἐμιλοῦντα πρὸς αὐτὴν μετὰ διαχύσεως ἐπὶ τρία ὄλα λεπτά, κάτω τῆς κλίμακος τῆς Ἀλώπεκος.

Μετὰ τούτου δὲ ἀπήτησεν ἐνόρκως παρὰ τῆς μαρκησίας — ἡς ἐγνώριζε πόσῃ σοβαρότητα εἶχον οἱ λόγοι — νὰ μὴ τὴν προδώσῃ, νὰ μὴ δημιουργήσῃ ἐχθροὺς εἰς αὐτὴν, ἡτις οὐδέποτε εἶχεν ἐχθροὺς, λέγουσα ὅτι φοβερὰ ἐλυπεῖτο διὰ τὴν ἐπιμονὴν ἐκείνην τῆς μαρκησίας, ἡτις ἠνάγκασεν αὐτὴν ν' ἀποκαλύψῃ ὅτι δὲν ἤθελεν, ὅτι καλλίτερα θὰ ἔκλυμε νὰ παρακούσῃ, ὅτι ἡγάπα ἀληθῶς τὴν Κερρολίαν, ἀλλ' ὅτι τέλος πάντων, ἀφοῦ αὐτὴ εἶχεν ἐγγυηθῆ περὶ τῶν ἠθῶν τῆς, τὸ καθῆκόν τῆς ἦτο νὰ ἐμιλοῦσῃ ὅτι εἶχεν ἀπατηθῆ.

— Καὶ δὲν εἶνε τίποτε! εἶπεν ἡ μαρκησία, ἐντελῶς κυρῆ ἐαυτῆς, ὅλ' αὐτὰ εἶνε ἀσήμαντα πράγματα. Ἡμπορεῖ νὰ ἦτο φρονιμωτάτη καὶ νὰ ἐνέδωσεν εἰς τὸν ἀκαταμάχητον αὐτὸν δούκα. Εἶνε πολὺ ἐπιτήδειος αὐτός! Μὴ φοβήσθε τίποτε! Ὁχ προσποιηθῶ ἐντελῆ ἄγνοια, καὶ θὰ ἐνεργήσω ἐν ἀνάγκῃ ὅπως πρέπει, χωρὶς νὰ φανῇ.

Ὅτε εἰσῆλθεν ἡ Κερρολίνα, καθ' ἣν στιγμὴν ἐξήρχετο ἡ Λεοντία, τῇ ἔτεινεν αὐτὴ εὐθύμως τὴν χεῖρα, λέγουσα ὅτι ἡ φήμη τῆς χεῖρα τῆς ἐπιτυχίας εἶχε φθάσει καὶ εἰς τὰς ἀκοὰς τῆς, καὶ ὅτι τὴν συνέχαιρεν ἐγκαρδίως.

Ἡ Καρολίνα εὔρε τὴν μαρκησίαν τοσοῦτον ὡχρᾶν, ὥστε ἀνησυχῆσεν, ὅτε δὲ τὴν ἠρώτησε τὸν λόγον, ἔλαβε ψυχροτάτην ἀπάντησιν.

— Εἶνε ἀπὸ τὴν κούρασιν αὐτῶν τῶν καθημερινῶν ἑορτῶν, τῆ εἶπε. Ὁ παρᾶσθ. Κάμετέ μου τὴν χάριν νὰ μ' ἀναγνώσετε τὰς ἐπιστολάς μου.

Ἐνῶ ἡ Καρολίνα ἀνεγίνωσκεν, ἡ μαρκησία δὲν ἤκουεν. Ἐσυλλογιζέτο τί νὰ εἰπῆ. Κατέστειλεν ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς βαθυτάτην κατὰ τῆς κόρης ἐκείνης ἀγανάκτησιν καὶ σφοδρότατην λύπην διὰ τὸ τραῦμα ὅπερ ἐμελλε νὰ ὑποστῇ ἡ μαρκησία. Πρὸς τὸ μητρικὸν δὲ τοῦτο ἄλλος ἀνεμίγνυτο ἐν τούτοις ἡ ἀκουσία χαρᾶ τῆς ἐξ εὐγενῶν κυρίας, ὅτι ἐλύετο τῆς δοθείσης πικρᾶς συναισθήσεως, ἣν μετὰ φρίκης ἀνελογίζετο ἀπὸ δώδεκα ἡδὴ ὡρῶν.

Ὅτε τέλος ἀπεφάσισε, διέκοψεν ἀποτόμως τὴν ἀναγνώστριαν καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν ψυχροτάτα:

— Ἀρμεί, δεσποινίς Σαίν-Ζενέ. Ἔχω νὰ σὰς ἡμιλήσω περὶ σοβαρῶν πραγμάτων. Εἰς τῶν υἱῶν μου, περιττὸν νομίζω νὰ εἰπῶ παῖος, ἐφάνη αἰσθανθεῖς πρὸς ὑμᾶς ἐσχάτως αἰσθημάτων, τὰ ὅποια δὲν ἐνεθαρρύνετε, ὑποθέτω;

Ἡ Καρολίνα κατέστη ὡχροτέρα τῆς μαρκησίας. Ἄλλ' ἀτάραχον ἔχουσα τὴν συνείδησιν, ἀπήντησεν ἀδιστακτικῶς:

— Ἀγνοῶ τί μὲ λέγετε, κυρία. Κανείς τῶν υἱῶν σας δὲν μοῦ ἐξέφρασε ποτέ αἰσθημα, τὸ ὅποιον ἠδύνατο νὰ μὲ φοβίση σπουδαίως.

Ἡ μαρκησία ὑπέλαβε τὴν ἀπάντησιν ταύτην ἀναίσχυντον ψεῦδος. Ἠκόντισε πρὸς τὴν ταλαίπωρον κόρην βλέμμα περιφρονησεως, καὶ ὑπέλαβεν:

— Δὲν σὰς ἡμιλῶ περὶ τοῦ δουκός. Περὶ αὐτοῦ εἶνε περιττὴ πᾶσα ἀπολογία σας.

— Οὔτε κατ' αὐτοῦ ἔχω παράπονον οὔτε κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, ἀπήντησεν ἡ Καρολίνα.

— Τὸ πιστεύω! εἶπεν ἡ μαρκησία κ' ἐμειδίασε μετὰ φοβερᾶς περιφρονησεως. Ἄλλ' ἐγὼ θὰ εἶχα μεγάλα παράπονα, ἂν εἴχετε τὴν ἀξίωσιν...

Ἡ Καρολίνα διέκοψε τὴν μαρκησίαν μεθ' ὀρμῆς, ἣν δὲν κατώρθωσε νὰ καταστείλῃ:

— Καμμίαν ἀξίωσιν δὲν εἶχα ποτέ μου, ἀνεφώνησε, καὶ κανείς δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ μοῦ ἡμιλῇ ὡς ἂν ἤμην ἔνοχος ἢ καὶ ἀπλῶς κἂν γελοία!.. Μὲ συγχωρεῖτε, κυρία, προσέθηκε βλέπουσα τὴν μαρκησίαν περίτρομον ἐκ τῆς παραφορᾶς τῆς. Σὰς διέκοψα, .. σὰς ἀπήντησα κατὰ τρόπον ἀπρεπῆ!.. Μὲ συγχωρεῖτε. Σὰς ἀγαπῶ, σὰς εἶμαι ἀφωσιωμένη μέχρι θυσίας τῆς ζωῆς μου. Δι' αὐτὸ μία μόνη ἀπλή σας ὑπόψια μὲ πειράζει τόσο, ὥστε μοῦ ταράττει τὸν νοῦν... Ἄλλ' ὀρεῖλω νὰ κρατηθῶ. καὶ θὰ κρατηθῶ!.. Βλέπω ὅτι ὑπάρχει παρενόησις τις μεταξύ μας. Λάβετε τὴν καλωσύνην νὰ ἐξηγηθῆτε... ἢ νὰ μ' ἀνακρίνετε. Ὁ ἀπαντήσω μ' ὅσιν ἀταραξίαν μοῦ εἶνε δυνατόν.

— Ἀγαπητῆ μου Καρολίνα, εἶπεν ἡ μαρκησία πρᾶυνθείσα, δὲν σὰς ἀνακρίνω, σὰς εἰδοποιῶ ἀπλῶς. Δὲν ἔχω πρόθεσιν νὰ σὰς εὔρω ἔνοχον οὔτε νὰ σὰς λυπήσω δι' ἀνωφελῶν ἐρωτήσεων. Ἦσθε κυρία τῆς καρδίας σας...

— Ὅχι, κυρία, δὲν ἤμην...

— Ἔστω τότε σὰς ἐξέφυγε χωρὶς νὰ τὸ θέλετε! εἶπεν ἡ μαρκησία, ἀναλαμβάνουσα τὴν εἰρωνικὴν αὐτῆς περιφρόνησιν.

— Ὅχι, κυρία, εἶπεν ἡ μαρκησία, ἀναλαμβάνουσα τὴν εἰρωνικὴν αὐτῆς περιφρόνησιν. Ἡ Καρολίνα δὲν ἠνόησεν αὐτό. Γνωρίζουσα ὅτι μοῦ ἦτο ἀπηγορευμένον, ἐκ πολλῶν καθηκόντων ἐπίσης σοβαρῶν νὰ τὴν διαθέσω, δὲν τὴν ἔδωκα εἰς κανέναν!

Ἡ μαρκησία ἐθεώρησε τὴν Καρολίαν μετ' ἐκπλήξεως.

— Τί ὡραία ψεῦδεςται! διενόηθη.

Εἶτα δ' ἐσκέφθη, ὅτι, καθόσον ἀπέβλεπε τὸν δοῦκα, ἡ πτωχὴ ἐκείνη κόρη δὲν ἦτο ἄνεγκασμένη νὰ ἐξομολογηθῇ, ὅτι ἡ πρὸς αὐτὸν παροδικὴ τῆς συμπάθεια δὲν ἔπρεπε κἂν νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, ἀφοῦ ἰσχυρῶς δὲν περιήγαγεν ἐκείνον εἰς ἀμηχανίαν οὐδ' ἐγέννησε δικαιοῦματα δυνάμενα νὰ ζημιώσωσι τὸν γάμον του.

Ἡ ἰδέα αὐτῆ, πρῶτον ἤδη ἐπιρρομένη εἰς τὸν νοῦν τῆς μαρκησίας, μετέβαλεν αἰφνιδίως τῆς διαθέσεις αὐτῆς. Βλέπουσα δὲ, ὅτι ἡ σιωπῆ τῆς κατελύπει τὴν Καρολίαν, ἦς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπλήρουσαν δάκρυα φλογερὰ, ἀνέλαβε τὴν πρὸς αὐτὴν φιλίαν τῆς καὶ ἡσθάνθη νέαν, ἄλλου εἶδους, ὑπόληψιν πρὸς αὐτήν.

— Συγχωρήσατέ με, ἀγαπητῆ μου, τῆ εἶπε τείνουσα πρὸς αὐτὴν τὰς χεῖρας. Σὰς ἐπειράξα, .. ἐξέφρασθη κικῶς. Ἰπῆρξα ἴσως καὶ ἄδικος πρὸς στιγμὴν. Κατὰ βάθος σὰς γνωρίζω καλλιτέρα παρ' ὅσον ὑποθέτετε, καὶ ἐκτιμῶ πολὺ τὴν διαγωγὴν σας. Εἶσθε ἀφιλοκερδῆς, φρόνιμος, γενναία καὶ σώφρων. Ἄν σὰς συνέβη... νὰ συγκινηθῆτε κἄπως περισσότερο παρ' ὅσον ἔπρεπε — χάριν τῆς εὐτυχίας σας — ἐκ τινῶν ἐπιμόνων περιποιήσεων, .. εἶνε οὐχ ἥττον βέβαιον ὅτι ὑπῆρξατε πάντοτε πρόθυμος νὰ θυσιασθῆτε ἐν ἀνάγκῃ, καὶ ὅτι καὶ πάλιν, ὑποθέτω, ὅτι ἦσθε πρόθυμος νὰ τὸ κάμετε!

Ἡ Καρολίνα δὲν ἐνόησε οὐδὲ ἠδύνατο νὰ νοῆσθαι ὅτι οἱ λόγοι οὗτοι περιεῖχον ὑπαινιγμούς περὶ τοῦ γάμου τοῦ Γαετάνου. Ἐνόμισεν ὅτι περὶ τοῦ ἀδελφοῦ του μόνον ἐπρόκειτο. Ἐπειδὴ δὲ συνειδήσιν εἶχεν, ὅτι ἔπραξε πάντοτε αὐστηρῶς τὸ καθήκον τῆς, ἔκρανεν ὅτι ἡ μαρκησία δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα ν' ἀναδιφᾷ τὰ ἀλλεγνὰ τῆς ψυχῆς τῆς μυστήρια.

— Δὲν μοῦ ἐδόθη ποτὲ ἀφορμὴ νὰ θυσιάσω τίποτε! ἀπήντησεν ὑπερηφάνως. Ἄν ἔχετε τίποτε νὰ μὲ διατάξετε, εἰπέτε το κυρία, καὶ μὴ υποθέσετε ὅτι θὰ ἦνε μέγα κατόρθωμα νὰ σὰς ὑπακούσω.

— Θέλετε νὰ εἰπῆτε... λέγετε, φιλάτη μου, ὅτι δὲν συνεμερίσθητε ποτὲ τὰ πρὸς ὑμᾶς αἰσθημάτων τοῦ μαρκησίου;

— Δὲν τὰ ἔμαθον ποτέ!

— Δὲν τὰ ἐμνηστεύσατε;

— Ὅχι, κυρία, καὶ δὲν τὰ πιστεύω. Τίς σὰς εἶπε τὸ ἐναντίον; Ὅχι αὐτὸς βέβαια.

— Μὲ συγχωρεῖτε, αὐτὸς ἀκριβῶς. Βλέπετε πόσον ἐμπιστοσύνην σὰς ἔχω! Σοῦ λέγω τὴν ἀλήθειαν... παραδίδομαι ἀνεπιφυλάκτως εἰς τὴν μεγαλοψυχίαν σας. Ὁ υἱός μου σὰς ἀγαπᾷ καὶ πιστεύει ὅτι δύνασθε νὰ τὸν ἀγαπήσετε.

— Ὁ Κ. μαρκησίος ἠπατήθη παραδόξως, ἀπήντησεν ἡ Καρολίνα, πειραχθεῖσα ἐκ τῆς ἡμιλογίας ἐκείνης, ἥτις οὕτω γινόμενη ἦτο σχεδὸν προσβολή.

— Ἄ! λέγετε τὴν ἀλήθειαν, τὸ βλέπω, ἀνέκραξεν ἡ μαρκησία, ἀπατηθείσα ἐκ τῆς ὑπερηφάνειας τῆς δεσποινίδος Σαίν-Ζενέ. Θέλουσα δὲ νὰ κερδίσῃ αὐτὴν ἐντελῶς διὰ τῆς φιλοτιμίας, τὴν ἠσπάσθη εἰς τὸ μέτωπον καὶ προσέθηκεν:

— Εὐχαριστῶ, κόρη μου! Οἱ λόγοι σας μοῦ ἔδωκαν νέαν ζωὴν! Εἶσθε εὐλικρινῆς καὶ ἡ εὐγένεια τῆς καρδίας σας δὲν θέλει νὰ παύσῃ μὲ τὴν ἡσυχίαν τῆς ζωῆς μου, διὰ νὰ ἐκδικηθῇ κατὰ τῆς ὑποψίας μου. Δότε μοι λοιπὸν τὴν ἄδειαν νὰ εἰπῶ εἰς τὸν υἱόν μου τὸν Οὐρβανόν, ὅτι εἶδεν ὄνειρον, καὶ ὅτι ὁ γάμος αὐτὸς εἶνε ἀδύνατος, ὅχι ἐνεκα τῆς ἰδικῆς μου ἀλλὰ τῆς ἰδικῆς σας θελήσεως.

Ὁ ἄφρων αὐτὸς λόγος ἐφώτισε τὴν Καρολίαν.

Κατενόησε τὴν θαυμασίαν ἀβρότητα, ἥτις εἶχε παρορμηθεῖ τὸν μαρκησίον ν' ἀποταθῇ εἰς τὴν μητέρα του πρῶτον, πρὶν ἢ ἐκδηλώσῃ εἰς αὐτὴν τὸ πάθος του. Δὲν κατεχράσθη ὅμως τὴν ἀνακάλυψιν ταύτην, διότι εἶδε πόσον ἡ μαρκησία ἀπέκρουε τὴν ἰδέαν τοῦ γάμου των. Ἀπέδωκε τὴν αὐστηρότητα ταύτην εἰς τὴν φιλοδοξίαν τῆς, ἣν ἐγνωρίζε καὶ ἦν ἀπὸ πολλοῦ εἶχεν ἤδη προῖδει. Οὐδ' ὑπώπτευσεν κἂν ὅτι ἡ μαρκησία, ἀφοῦ εἶχεν ἤδη ἐνδώσει χωρὶς πολλῆς ἀντιστάσεως, ἀπέσυρε τὸν λόγον αὐτῆς μόνον διότι ἐπίστευεν εἰς κηλίδαν παραπτώματος.

— Κυρία Μαρκησία, ἀπήντησε μετὰ τινος αὐστηρότητος, ἐνόησε ὅτι σεῖς οὐδέποτε πρέπει νὰ φανῆτε πταίουσκα ἀπέναντι τοῦ υἱοῦ σας: τὸ καὶ ἐμὲ δὲ οὐδεμίαν μορφήν του ἔχω νὰ φοβηθῶ, ἀποποιουμένη τὴν τιμὴν τὴν ὅποιαν ἐμελλε νὰ μοῦ προσφέρῃ. Εἰπέτε το ἐπομένως, ὅτι νομίζετε πρόπον νὰ τοῦ εἰπῆτε. Δὲν θὰ ἦμαι παρούσα διὰ νὰ σὰς διαψεύσω.

— Πῶς! Θέλετε νὰ μ' ἀφήσετε; ἀνέκραξεν ἡ μαρκησία περιφροσῶς ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος, ὅπερ δὲν προσεδόκα τόσο ἀιφνιδίον, καίτοι ἐνδεδυμένη τὸ ἐπεθύμει. Ὅχι, ὅχι! ἀδύνατον! Ὁ κατεστρέφοντο τὰ πάντα... ὁ υἱός μου σὰς ἀγαπᾷ μὲ πά-

θος... τοῦ ὅπου δὲν φοβούμαι μὲν τὰς συνεπειὰς εἰς τὸ μέλλον, ἂν μὲ βοηθήσετε νὰ τὰς πολεμήσω, ἀλλὰ φοβούμαι ὅμως τὴν ζωηρότητα κατὰ τὴν πρώτην στιγμὴν. Ὁ σὰς ἀκολουθήσῃ ἴσως... εἶνε εὐγλωττος, .. θὰ κατακινήσῃ τὴν ἀντίστασιν σας, θὰ σὰς φέρῃ ὀπίσω, καὶ θὰ ἠναγκασθῆται τότε νὰ τοῦ εἰπῶ, ὅτι δὲν θέλω νὰ τοῦ εἰπῶ ποτέ!

— Δὲν θέλετε νὰ τοῦ εἰπῆτε ποτὲ ὅχι! ὑπέλαβεν ἡ Καρολίνα, πλανωμένη πάντοτε καὶ οὐδὲν αἰσθανομένη ἀπειλοῦν αὐτὴν τὸ δῆθεν παράπτωμά της. Πρέπει νὰ τοῦ τὸ εἰπῶ ἐγώ; Ἔστω, θὰ τοῦ γράψω, καὶ τὴν ἐπιστολήν μου θὰ τοῦ τὴν δώσετε σεῖς.

— Ἄλλ' ἡ λύπη του... ἡ ὀργὴ του ἴσως... δὲν τὰς συλλογιζέσθε;

— Ἀφήσατέ με νὰ φύγω, κυρία! ἀπήντησε ζωηρῶς ἡ Καρολίνα, ἣν ἡ ἰδέα τῆς λύπης αὐτῆς συνεκίνησε μέχρις ἐγκάτων. Δὲν ἤλθαι ἔδω διὰ νὰ ὑποφέρω τόσο! Ὅταν μ' ἔστειλαν ἔδω, δὲν μοῦ εἶπαν κἂν ὅτι ἔχετε υἱόν. Ἀφήτέ με νὰ φύγω χωρὶς ταραχὴν καὶ χωρὶς μορφήν. Δὲν θὰ ἰδῶ ποτὲ πλέον τὸν Κ. μαρκησίον Βίλλεμ, .. αὐτὸ μόνον ἠμπορῶ νὰ σὰς ὑποσχεθῶ. Ἄν μ' ἀκολουθήσῃ...

— Μὴν ἀμφιβάλλετε! Δι' ὄνομα θεοῦ, ἡμιλείτε σιγώτερα, .. μὴ σὰς ἀκούσῃ κανείς! Ἄν σὰς ἀκολουθήσῃ, τί θὰ κάμετε;

— Δὲν θὰ ἦνε δυνατόν νὰ μ' ἀκολουθήσῃ. Ἐπιτρέψατέ μου νὰ κανονίσω τὰ περὶ τούτου κατὰ τὴν φρόνησιν μου. Μετὰ μίαν ὥραν, θὰ ἐπιστρέψω νὰ σὰς ἀποχαιρετήσω, κυρία μαρκησία.

Κ

Ἡ Καρολίνα ἐξῆλθε τοσοῦτον ἀποφαστικῶς καὶ ἀδιστακτικῶς, ὥστε ἡ κυρία Βίλλεμ δὲν ἐτόλμησε νὰ προσέσθῃ λέξιν, ἵνα τὴν κρατήσῃ. Ἦσθάνετο ὅτι ἦτο ἐξωρισμένη καὶ προσβεβλημένη, ἐμέμφθη δ' ἐαυτὴν ὅτι τοσοῦτον πολὺ τῆς ὑπέδειξεν ὅτι τὰ ἐγνωρίζεν ὅλα, ἐνῶ ἡ ταλαίπωρος γράϊα οὐδὲν ἐγνωρίζεν, ἀφοῦ δὲν ἔβλεπε τὸν ἀληθῆ ἔρωτα τῆς Καρολίνας.

Τούναντιον μάλιστα προσεπάθησε νὰ πεισθῇ, ὅτι ἡ Καρολίνα ἠγάπα πάντοτε τὸν δοῦκα, ὅτι εἶχε θυσιασθῆ εἰς τὴν εὐτυχίαν του, καὶ ὅτι ἴσως, ὡς κόρη πρακτικῆ, εἶχεν ἀποδεχθῆ τοὺς ὄρους του καὶ προσεδόκα τὴν ἀνάκτησιν τῆς φιλίας του μετὰ τὴν πάροδον τοῦ μηνός τοῦ μέλιτος. « Ἐν τῇ αὐτῇ περιπτώσει, ἐσκέφθη ἡ μαρκησία, θὰ ἦτο ἐπικίνδυνον νὰ μείνῃ εἰς τὴν οἰκίαν. Ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν ἠδύνατο νὰ καταστραφῇ ἡ εὐτυχία τῶν νεανύμφων μου. Ἄλλ' ἐν τούτοις θὰ ἦτο πολὺ πρόωρος ἡ ἀπότομος αὐτῆ ἀναχώρησις της. Ὁ μαρκησίος θὰ γίνῃ ἔξω φρενῶν! Ὁ θὰ ἴσως ὅταν ἔλθῃ νὰ μοῦ τὰ ὑποβάλλῃ, θὰ τὴν πείσω νὰ δεχθῇ τὰ ἰδικά μου ».

Ἐπὶ μίαν ὥραν ἡ μαρκησία ἔκρινε τὰ σχέδια της.

Ὅτ' ἔβλεπε τὸν υἱὸν της τὸ ἑσπέρας, ὡς ἦτο συμπεφωρημένον, καὶ ὅτ' ἔλεγεν ὅτι ἐξήτασε τὰς διαθέσεις της Καρολίνας καὶ ὅτι τὴν εὖρος ψυχρὰν τρῶς αὐτόν. Ὁ ἀπέφευγεν ὁμοίως ἐπὶ τινὰς ἡμέρας τὴν ὀριστικὴν ἐξήγησιν. Ὅτ' ἐκέρδαινε οὕτω καιρὸν, καὶ ὅτ' ἐκατέφερε τὴν Καρολίαν νὰ τὸν ἀπολαρῶνῃ αὐτὴ ἡ ἰδίᾳ, ἠπίως ὁμοίως καὶ φρονίμως. Ἐπίστευσεν οὕτω, ὅτι ἦτο κυρία πλέον τῶν πραγμάτων, ὅτε παρετήρησεν ὅτι ἡ ὥρα εἶχε παρέλθει καὶ ἡ Καρολίνα δὲν ἐφαίνετο. Τὴν ἐζήτησεν, ἔμαθε δὲ ὅτι εἶχεν ἐξέλθει ἐφ' ἀμάξης μ' ἓν μικρὸν δέμα, καὶ ὅτι ἀφῆκε δι' αὐτὴν τὴν ἐπομένῃ ἐπιστολήν:

«Κυρία μαρκησία,

» Λαμβάνω τὴν λυπηρὰν εἰδήσιν ὅτι ἐν τῶν τέκνων τῆς ἀδελφῆς μου ἀσθενεῖ βαρῶς. Συγχωρήσατέ μου νὰ ἰδῶμαι, χωρὶς νὰ σᾶς ζητήσω τὴν ἄδειαν. Ἔχετε κόσμον. Ἐπειτα γνωρίζω πόσον εἶσθε καλὴ. Ὅτ' μοῦ ἐπιτρέψετε ἀπουσίαν εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν. Ἀὔριον τὸ ἑσπέρας θὰ ἐπιστρέψω. Δέχθητε τὴν ἔκφρασιν τοῦ τρυφεροῦ καὶ βαθέως σεβασμοῦ μου.

Καρολίνα.

— Λαμπρά! εἶπε καθ' ἑαυτὴν ἡ μαρκησία μετὰ στιγμιαίαν ἐκπληξιν. Ἐνεργεῖ κατὰ τὰς ιδέας μου. Κερδίζω τοιοῦτοτρόπως τὴν πρώτῃν ἑσπέραν, ἣτις εἶνε βεβαίως καὶ ἡ δυσκολωτέρα. Ὑποσχόμενη ἦτι ἐπιστρέφει αὔριον, ἐμποδίζει τὸν υἱὸν μου νὰ τρέξῃ εἰς τὴν Ἐτάμπην. Ἀὔριον δὲ ἴσως θὰ εὖρῃ νέαν ἄλλην πρόφασιν διὰ νὰ μὴ ἐπιστρέψῃ. Ἀλλὰ πρῶτον νὰ μὴ γνωρίζω τί θὰ κάμῃ. Δὲν θὰ φοβοῦμαι τοιοῦτοτρόπως νὰ προδώσω εἰς τὸν μαρκησίαν τὴν ἀλήθειαν.

Ἡ ἑσπέρα ἐν τούτοις ἐφθασε ταχύτερον ἢ ὅσον ἐπεθύμει καὶ οἱ φόβοι της ἠξήσαν ὅτε εἶδε πλησιάζουσαν τὴν ὥραν τοῦ κοινού γεύματος. Ἄν ἡ Καρολίνα ἐφευγεν ἀληθῶς ἀπωτέρα τῆς Ἐτάμπης, ἔπρεπε νὰ κερδίσῃ καιρὸν ἡ μαρκησία. Καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀπεφάσισε νὰ ψευσθῇ.

Δὲν ὠμίλησεν εἰς τὸν υἱὸν της πρὶν ἢ καθίσωσιν εἰς τὴν τράπεζαν καὶ προσεπάθησε νὰ ἦνε πάντοτε ἐν μέσῳ κόσμου. Ἦτο μέγα, ἐπίσημον γεῦμα. Μὴ δυναμένη ὁμοίως νὰ ὑποστῇ τὸ ἐναγωνιον βλέμμα, ὅπερ προσήλου ἐπ' αὐτὴν ὁ υἱὸς της, εἶπε, πρὶν καθίσαι, εἰς τὴν νεκρὰν δούκισσαν, οὕτως ὥστε ν' ἀκουσθῇ παρὰ τοῦ μαρκησίου:

— Ἡ δεσποινὶς Σαιν-Ζενέ δὲν θὰ ἔλθῃ εἰς τὸ γεῦμα. Ἔχει εἰς τὸ μοναστήριον ἀσθενῆ μίαν μικρὰν της ἀνεψιά, καὶ μοῦ ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ τὴν ἰδῇ.

Εὐθὺς μετὰ τὸ γεῦμα ὁ μαρκησίος, ὅστις ὑφίστατο μαρτύριον, προσεπάθησε νὰ διηγήσῃ εἰς τὴν μητέρα του, ἀλλ' ἐκείνη τὸν ἀπέφυγε καὶ πάλιν. Βλέπουσα ὁμοίως ὅτι ἠτοιμάζετο νὰ ἐξέλθῃ,

ἐνευσεν εἰς αὐτὸν νὰ πλησιάσῃ, καὶ τοῦ εἶπεν εἰς τὸ οὖς:

— Δὲν ὑπῆγεν εἰς τὸ μοναστήριον, ἀλλ' εἰς τὴν Ἐτάμπην.

— Καὶ διατὶ πρὸ μικροῦ εἶπατε ἀλλῶως;

— Ἦπατώμην. Δὲν εἶχα ἀναγνώσει καλὰ τὴν ἐπιστολήν της, τὴν ὁποίαν ἀπόψε μοῦ ἔδωκαν. Δὲν πρόκειται περὶ τῆς μικρᾶς, ἀλλὰ περὶ ἄλλου παιδίου. Αὔριον ὁμοίως τὸ πρῶτ' ἐπιστρέφει. Ἔλα! δὲν εἶνε τίποτε ἐπιφρόδον! Πρόσεχε, υἱέ μου! ἡ τετραγαμμένη μορφή σου ἐκπλήττει ὅλον τὸν κόσμον. Εἶνε παντοῦ κακοὶ ἄνθρωποι. Φαντάτου νὰ ὑποθέσῃ κανεὶς ὅτι ζηλοτυπεῖ τὴν εὐτυχίαν τοῦ ἀδελφοῦ σου! Γνωρίζουν ὅτι κατ' ἀρχὰς περὶ σοῦ ἰδίως...

— Καλὲ ποῖος τὰ συλλογίζεται αὐτά, μητέρα! Μοῦ κρύπτετε κάτι! Ἡ Καρολίνα εἶνε ἀσθενής. Εἶν' ἐδῶ, εἶμαι βέβαιος! Δότε μου τὴν ἄδειαν νὰ ἐρωτήσω ἐκ μέρους σας...

— Θέλεις λοιπὸν νὰ τὴν ἐκθέσῃς; Δὲν εἶνε τὸ καλλίτερον μέσον νὰ τὴν διαθέσῃς εὐνοικῶς...

— Εἶνε λοιπὸν πολὺ ἀσθενής;... Μητέρα, τῆς ὠμίλησες!...

— Ὅχι, δὲν τὴν εἶδα. Ἐφυγε σήμερον τὸ πρῶτ'...

— Πρὸ ὀλίγου ἐλέγατε, ὅτι ἡ ἐπιστολή της ἦτον αὐτῆς τῆς ἑσπέρας.

— Μοῦ τὴν ἔφεραν... πρὸ μικροῦ, δὲν εἰδεύρω πότε. Ἀλλ' αὐταὶ αἱ ἐρωτήσεις σου υἱέ μου με προσβάλλουν! Κάμε μου τὴν χάριν, ἡσύχασε, ... μᾶς βλέπουν!

Ἡ ταλαίπωρος μήτηρ δὲν ἤξευρε νὰ ψευσθῇ. Ὁ τρόμος καὶ τὸ ἄλγος τοῦ υἱοῦ της μετεδίδοντο εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῆς ψυχὴν, καὶ ἐπὶ μίαν ὄλην ὥραν ἀντέστη κατ' αὐτοῦ τοῦ θεάματος. Ὅσακις ἐκεῖνος ἐπλησίαζεν εἰς τὴν θύραν, τὸν παρεκκλίθει περιφροσθεὶς διὰ τοῦ βλέμματός, νομίζουσα ὅτι ἀνεχώρει. Τὰ βλέμματά των συνητῶντο, καὶ ὁ μαρκησίος ἔμεινε, δεσμευόμενος ὑπὸ τοῦ ἐναγωνίου ἤθους τῆς μητρός του. Ἐπὶ τέλους δὲν ἀντέσχεν ἡ μαρκησία. Κατάσκοπος ὑπὸ τῶν συγκινήσεων εἰκοσιτεσσάρων ὄλων ὡρῶν, ἐκ τῆς τύφης τῶν ἑσπερῶν. Ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἠθέλησε νὰ ζωογονήσῃ διὰ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς εὐθυμίας της, ἰδίως δ' ἐκ τῶν ἀγώνων οὓς κατέβαλεν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ γεύματος, ἵνα φανῇ ἀτάραχος, μετέβη εἰς τὰ δώματά της, καὶ ἐλιποθύμησεν ἐκεῖ εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ μαρκησίου, ὅστις τὴν εἶχε παρεκκλίθει.

Ὁ Οὐρβανὸς παύσθη εἰς αὐτὴν τρυφερωτάτην θεραπείαν, μεμψόμενος ἑαυτὸν ὅτι τὴν ἐτάραξεν, ὀρκιζόμενος ὅτι αὐτὸς ἦτο ἐντελῶς ἡσυχος, καὶ ὑποσχόμενος νὰ μὴ τὴν ἐρωτήσῃ πλέον πρὶν ἢ συνέλθῃ. Ἠγγύπησε παρ' αὐτῆς ὄλην τὴν νύκτα, καὶ τὴν ἐπαύριον, βλέπων τὴν μητέρα του ἀναλαβοῦσαν ἐντελῶς, ἀπατόλμησε δειλὰς

τινας ἐρωτήσεις. Ἐμείνη εἰδείξε πρὸς αὐτὸν τὸ γράμμα τῆς Καρολίνας, καὶ ὁ μαρκησίος ἐνεκρῆθησε περιμένων μέχρι τῆς ἑσπέρας. Τότε ἔφρασε νῆα τῆς Καρολίνας ἐπιστολὴ ἐξ Ἐτάμπης, ἀγγέλλουσα ὅτι τὸ παιδίον ἦτο καλλίτερα, ἀλλ' ἔπαυσε πάντοτε, καὶ ὅτι ἡ κ. Ἐδθέρ ἐπεθύμει νὰ κρατήσῃ ἀκόμη τὴν Καρολίαν ἐπὶ εἰκοσιτεσσάρων ὡρας.

Ὁ μαρκησίος ὑπεσχέθη νῆαν εἰκοσιτετράωρον ὑπομονήν. Ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον, ἀπατήσας τὴν μητέρα του καὶ προσποιηθεὶς ὅτι ἤθελε συνοδεύσει εἰς τὸ δάσος τὸν ἀδελφόν του καὶ τὴν νύμφην του, ἀνεχώρησεν εἰς Ἐτάμπην.

Ἐκεῖ ἔμαθεν ὅτι ἡ Καρολίνα εἶχεν ἔλθει πραγματικῶς, ἀλλ' εἶχε καὶ πάλιν ἀναχωρήσει εὐθὺς εἰς Παρισίους, καὶ ὅτι τοιοῦτοτρόπως διεσταυρώθησαν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα. Εἰς τὸν μαρκησίον ἐφάνη, ὅτι κατὰ τὴν ἔμφρον του, ἣτις ἀληθῶς προσεδουκάτο, ἔκρυψαν ἐν τῶν παιδίων καὶ ἐπέβαλον σιωπὴν εἰς τὰ ἄλλα. Ἡρώτησε περὶ τῆς υγείας τοῦ μικροῦ ἀσθενοῦς καὶ ἐπεθύμησε νὰ τὸν ἰδῇ. Ἀλλ' ἡ Καμίλη ἀπήντησεν ὅτι ἐκοιμᾶτο, καὶ ἐφοβήτο νὰ τὸν ἐξυπνήσῃ. Ὁ Κ. Βιλλεμέρ δὲν ἐτόλμησε νὰ ἐπιμείνῃ καὶ ἀνεχώρησεν πάλιν εἰς Παρισίους, σπουδαίως ἀμφιβάλλων περὶ τῆς εὐκαταρίας τῆς Κ. Ἐδθέρ καὶ μὴ γνωρίζων πῶς νὰ ἐξηγήσῃ τὸ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἀμήχανον ἠθὸς της.

Ἐδραμε πρὸς τὴν μητέρα του, ἀλλ' ἡ Καρολίνα δὲν εἶχε φανῇ. ἴσως ἦτο εἰς τὸ μοναστήριον. Μετέβη ἐκεῖ καὶ τὴν ἀνέμεινε πᾶρά τὴν κιγκλιωτὴν θύραν, μετὰ μίαν δὲ ὥραν ἀπεφάσισε νὰ τὴν ζητήσῃ ἐκ μέρους τῆς κυρίας Βιλλεμέρ. Τῷ ἀπήντησαν ὅτι δὲν τὴν εἶχον ἰδεῖ πρὸ πέντε ἡμερῶν. Ἐπέστρεψε τότε πάλιν εἰς τὸ μέγαρον Ἐαιντράϊ, καὶ ἀνέμεινε τὴν ἑσπέραν, καταστέλλων τὴν ταραχὴν αὐτοῦ, διότι ἡ μήτηρ του ἔπαυσε εἶ. Τέλος τὴν ἐπαύριον, μὴ ἀντέχων πλέον, ἔπεσεν εἰς τοῦς πόδας τῆς ὀλολύζων καὶ ἱκετεύων αὐτὴν νὰ τῷ ἀποδώσῃ τὴν Καρολίαν, ἣν ἐνόμιζεν κρυπτομένην εἰς τὸ μοναστήριον κατὰ διαταγὴν της.

Ἡ κυρία Βιλλεμέρ δὲν ἤξευρε πλέον καὶ αὐτὴ τί νὰ ὑποθέσῃ, καὶ ἤρχιζε ν' ἀνησυχῇ ὡς ὁ υἱὸς της. Ἐν τούτοις ἡ Καρολίνα δὲν εἶχε λάθει μεθ' ἑαυτῆς ἡ μικρὸν δέμα ἐνδυμάτων. Χρήματα βεβαίως δὲν εἶχε, διότι ἔστειλε κατ' ὀλίγον ὅτι ἐλάμβανεν εἰς τὴν οἰκονομίαν της. Εἶχε δὲ ἀσφῆσι τὰ κειμήλιά της, τὰ βιβλία της, καὶ δὲν ἠδύνατο ἐπομένως νὰ ἦνε μακρὰν.

Ἐνῶ ὁ μαρκησίος ἐπέστρεψε καὶ πάλιν εἰς τὸ μοναστήριον φέρων ἐπιστολήν τῆς μητρός του, ἣτις εὐκαταίως κινήθησα ὑπὸ τοῦ ἄλγους του, προσεπάθει νὰ τοῦ ἀνεύρῃ τὴν Καρολίαν, αὐτὴν, κεκαλυμμένη ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, κατήρχετο ταχυδρομικῶς ἀμάξης, ἐρχομένης ἀπὸ τὸ Βριούδ, καὶ φέρουσα μόνον τὸ δέμα της, κατη-

ΤΟΜΟΣ Κ'. — 1386

θύνετο, διὰ τῆς γραφικωτάτης λεωφόρου τῆς πόλεως τοῦ Πουὶ ἐν Βελγίᾳ, πρὸς τὸν σταθμὸν ἄλλης μικρᾶς δημοσίας ἀμαξίας, ἣτις ἀνεχώρει τὴν στιγμὴν ἐκείνην διὰ τὸ Ἰσενζῶ.

Οὐδεὶς εἶδε τὸ πρόσωπόν της οὐδ' ἐπρόσεξεν εἰς αὐτὴν. Οὐδεμίαν πληροφορίαν ἐζήτησε καὶ ἐφαίνετο γνωρίζουσα καλλίστα τὸν τόπον καὶ τὰς συνήθειάς του.

Καὶ ὁμοίως πρώτῃν φορὰν τὸν ἐπεσκέπτετο Ἄλλὰ πλήρης θάρρους, ἐνεργείας καὶ φρονήσεως, εἶχεν ἀγαράσει, ἐξελθούσα τῶν Παρισίων, ἓνα ὄδηγόν καὶ ἓν σγάδιον τῆς πρωτεύουσας τῆς ἐπαρχίας καὶ τῶν περιχώρων, ὅπερ ἐμελέτησε καθ' ἑδῶν. Ἐπέβη λοιπὸν τῆς ἀμαξίας τοῦ Ἰσενζῶ, καὶ εἶπεν εἰς τὸν ἀμαξηλάτην ὅτι θὰ κατέβαινε εἰς Βριβ, ἣτοι εἰς μίαν λεύγην ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ Πουὶ. Φθᾶσα ἐκεῖ, ἀπέβη παρὰ τὴν γέφυραν τοῦ Λεϊγνῆρος, καὶ ἠφανίσθη χωρὶς νὰ ἐρωτήσῃ παρ' οὐδενὸς τὸν δρόμον της. Ἠξέυρεν ὅτι ἔπρεπε νὰ παρεκκλιθῆσθαι τὸν ποταμὸν μέχρι τῆς συμβολῆς αὐτοῦ πρὸς τὸν Γάννην, εἶτα δὲ νὰ διευθυνθῇ πρὸς τὸν Κόκκιον βράχον, ἀκολουθούσα τὸν παραρρέοντα χεῖμαρον καὶ προχωροῦσα ἐναντίον τοῦ βεύματος τοῦ μέχρι τοῦ πρώτου χωρίου. Δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀπατηθῇ. Εἶχεν οὕτω νὰ διατρέξῃ περὶ τριῶν περὶπου λευγῶν δρόμον, ἔρημον, καὶ ἐν ὥρᾳ μεσονυκτίου. Ἀλλ' ἡ ὁδὸς ἦτο ἐμκαλή, καὶ ἡ σελήνη προέκυπτε φαεινὴ διὰ πυκνῶν λευκῶν νεφελῶν, ἄς ἄρροσερὰ μαίτις αὐρα ἐδίωκε πρὸς τὰ βράχια τοῦ ὀρίζοντος.

[Ἔπεται συνέχεια]

Τὰς ἡμέρας ταύτας ἐκδίδεται τὸ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου πρὸς διάθεσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων βραβευθὲν σύγγραμμα τοῦ κ. Α. Βερναρδάκη «Περὶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἐμπορίου». Με αὐτοῦ δημοσιεύομεν ἐνταῦθα μίαν ἐνδιαφέρουσαν κεφαλίδαν, τὴν περὶ τῆς διώρυγος τῆς Κορίνθου, εὐμενῶς ὑπὸ τοῦ συγγραφέως παραχωρηθῆναι τῇ «Ἐστία».

Σ. τ. Δ.

Ο ΙΣΘΜΟΣ ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

Ἡ ἀρχαία Κορίνθος, ὡς ἐκ τῆς γεωγραφικῆς αὐτῆς θέσεως, ἠννοσίθη ἐκτάκτως ὑπὸ τῆς φύσεως, καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων κατέχει σημαντικὴν θέσιν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἱστορίᾳ ἢ ἐξαιρέτως αὐτῆς θέσεως τὴν κατέστησεν ἀγορὰν, κέντρον τοῦ ἐμπορίου τοῦ τότε πεπολιτισμένου κόσμου. Ἡ βασιλεὺς αὐτῆ τοῦ ἐμπορίου καθημένη ἐπὶ δύο θαλασσῶν κατέστη ὄχι μόνον ἡ πλουσιωτάτη καὶ κυρπολουμένη, ἀνεγγνώστο πάντοτε λαμπρὰ καὶ πλουσία.

Ἡ μεταξὺ Κρήτης καὶ τῶν μετηγερινῶν ἀκτῶν τῆς Πελοποννήσου ληγουσῶν κυρίως εἰς ἀκρωτήρια ἐκτεινομένη θάλασσα ἦτο καὶ εἶναι θυελλώδης καὶ ἄξενος δι' ὅ καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον «Μαλέαν κάμφας ἐπιλάθου τῶν οἰκαδῶν». Τὸ ἄξενον

λοιπόν ἀφ' ενός τῆς θαλάσσης ταύτης καὶ ἡ ἀπό-
 λεια, ἣν ὑφίστατο τὸ ναυτικόν, ὁσάκις ἐπρόκειτο
 νὰ μεταβῆ εἰς τὴν Ἰταλίαν ἢ Σικελίαν, ἢ τού-
 ναντίον ἐκ τῶν χωρῶν τούτων εἰς τὰ παράλια
 τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πε-
 λάγους, τὸν Ἑλλησπόντον, τὸν Βῦξινον, ἢ εἰς
 τὰ παράλια τῆς Θεσσαλίας, τῆς Μακεδονίας ἢ
 τῆς Θράκης, ἠνάγκαζον τοὺς ναυτιλλομένους νὰ
 προτιμῶσι νὰ προσομιλῶνται εἰς τὸν λιμένα τοῦ
 Δεγαίου ἢ τῶν Κεγγρεῶν καὶ διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς
 Κορίνθου, ἧτοι διὰ ξηρᾶς, νὰ μεταβιβάξωσι τὰ
 ἐμπορεύματα εἰς τὴν ἑτέραν θάλασσαν, ἔνθα ταῦ-
 τα ἐπιβιβάζονται ἐπὶ ἄλλου πλοίου διηυθύνοντο
 εἰς τὸν πρὸς ἡμᾶς ὄρον. Τὸ πρᾶγμα ὁμοίως τοῦτο συν-
 ἐπῆγεν οὐ μικρὰς δαπάνας, φθορὰν καὶ ἀπώλει-
 αν χρόνου· διὸ μετ' οὐ πολὺ κωλύθησαν διὰ τοῦ
 διάλκου, ἧτοι ἐπὶ τροχιαστῆς ὁδοῦ, δι' ἀμαξῶν,
 ὡς ἀπεδείχθη σήμερον, νὰ μεταφέρωσιν αὐτὰ τὰ
 πλοῖα. Τὸ πρᾶγμα δὲ τοῦτο ἦτο συνηθέστατον ἐν
 τῇ ἀρχαιότητι καὶ ἀκολούθως κατὰ διαφόρους ἐπο-
 χάς· σήμερον δὲ καὶ ἐν Ἀμερικῇ, Ἐννοεῖται ὁμοίως
 ὅτι ὁ τρόπος οὗτος τῆς μεταφορᾶς ἦτο δαπανη-
 ρός, καὶ δὲν ἐθεράπευε καὶ ἐξ ὀλοκλήρου τὰς ἀνάγκ-
 ας, διὸ καὶ ταχέως ἐπῆλθεν ὁ στοχασμὸς τῆς
 τομῆς τοῦ Ἰσθμοῦ. Περιάνδρος ὁ τῆς Κορίνθου τύ-
 ραννος, Δημήτριος ὁ Πολιορκητής, ὁ Ἰούλιος Καί-
 σαρ, ὁ Καλιγούλας, ὁ Νέρων καὶ Ἡρώδης ὁ Ἀτ-
 τικός συνέλαβον τὸν στοχασμὸν, τινὲς δὲ καὶ ἐπε-
 χείρησαν τὴν πραγματοποιήσασιν τῆς τομῆς τοῦ
 Ἰσθμοῦ, ἀλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος. Ἡ τομὴ τοῦ
 Ἰσθμοῦ τοῦ Σουεζ ἐκίνησεν ἐκ νέου πρὸς δεκαπεν-
 ταετίας τὸ ζήτημα τοῦτο, καὶ ἡ τότε κυβέρνησις
 ἐπεμψεν ἐπιτροπὴν ἐκ μηχανικῶν, ἵνα ἐξετάσῃ
 τὸ ζήτημα τῆς τομῆς καὶ ἐπὶ τῇ βᾶσει τῆς ἐκ-
 θέσεως τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης συνετάχθη νομο-
 σχεδίον βραδύτερον δὲ διὰ νόμου παρεχωρήθη ἢ
 ἐπιχειρήσας αὐτὴ εἰς ἄτομον· ἀκολούθως δὲ εἰς
 τι ἄλλο ἐπὶ βάσειν ἀρκετὰ ἐπιφελῶν διὰ τοὺς
 ἀναλαμβάνοντας τὴν ἐπιχειρήσασιν ταύτην· ἀλλ'
 ἀμφότερα τὰ ἄτομα ταῦτα ἦσαν ἀκατάλληλα, δὲν
 ἐπεχείρησαν δὲ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου, ὅπερ
 ἐπρόκειτο βεβαίως νὰ συντελέσῃ τὰ μέγιστα εἰς
 τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ τόπου καὶ εἰς οὐκ ὀλίγα εὐρω-
 παϊκὰ συμφέροντα. Ἰδοὺ ἐν περιλήψει ὁ νόμος
 ΤΜΣ' τῆς 17 Νοεμβρίου 1869 καὶ τὸ Β. Δ. τῆς
 18 Μαΐου 1881 καὶ τῆς 31 Μαρτίου 1882, δυ-
 νάμει τῶν ὁποίων παρεχωρήθη ἡ τομὴ τοῦ Ἰσθ-
 μοῦ, εἰς τὸν στρατηγὸν Σ. Τύρρ.

Ἡ διάρκεια τοῦ προνομίου ὤρισθη εἰς 99 ἔτη,
 τὰ δ' ἔργα τῆς τομῆς πρέπει νὰ περατωθῶσιν ἐντὸς
 6 ἐτῶν. Τὸ βάθος τῆς διώρυγος ὀρίζεται εἰς 8 μ.
 καὶ τὸ πλάτος εἰς 22. Ἡ ἐταιρία ὀφείλει νὰ κα-
 τασκευάσῃ δύο γεφύρας, ὥστε νὰ μὴ διακοπῇ ἡ
 μεταξύ Στερεᾶς καὶ Πελοποννήσου συγκοινωνία,
 κατὰ τὴν διάρκειαν δὲ τῶν ἔργων ἢ συγκοινωνία
 αὐτὴ δὲν πρέπει νὰ ἐμποδισθῇ.

Ἡ κυβέρνησις παραχωρεῖ εἰς τὴν Ἑταιρίαν τὰς

γαίας ἃς θὰ καταλάβῃ ἡ διώρυξ, τὰς ἐνθεν καὶ ἐν-
 θεν τῆς διώρυγος χαραχθισομένας ὁδοὺς, τοὺς
 ἐσωτερικοὺς λιμενίσκους, λιμένας, ἐὰν τοιαῦτα θὰ
 κατασκευασθῶσι. Τὰ ἐνθεν καὶ ἐνθεν τῶν ἐκβολῶν
 τῆς διώρυγος κείμενα γῆπεδα μήκους μὲν 1000
 μέτρων, πλάτους δὲ 500, ὡς καὶ τὰς ἐγκριθισο-
 μένας θαλασσίας ἐκτάσεις, ἃς ἡ Ἑταιρία θὰ ἐπι-
 χῶσῃ πρὸς κατασκευὴν προικμαίων, τὰ περίξ πη-
 γαῖα ὕδατα, ὡς καὶ ὅσα ἀνακαλύψῃ.

Ἡ Ἑταιρία ἀπαλλάσσεται παντὸς τελωνιακοῦ
 καὶ δημοτικοῦ φόρου εἰσαγωγῆς διὰ τὰς μηχανάς,
 ἐργαλεῖα καὶ ἄλλα χρήσιμα εἰς τὴν διώρυγα καὶ
 τὰ παραρτήματα τοῦ ἔργου.

Δὲν ὑπόκεινται εἰς τέλος διοδίων τὰ ἔλληγ. πο-
 λεμικὰ καὶ τὰ μὴ ὑπερβαίνοντα τοὺς 3 τόνους.
 Τὰ διὰ τῆς διώρυγος διερχόμενα ἐμπορεύματα εἰ-
 σιν ἐλεύθερα παντὸς τέλους ἢ ἄλλης φορολογίας.

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ προνομίου ἡ Ἑταιρία θὰ
 παραδώσῃ εἰς τὴν κυβέρνησιν τὴν διώρυγα μετ'
 ἀπάντων τῶν παραρτημάτων τῆς ἐν καλῇ κατα-
 στάσει ἐπὶ πληρωμῇ 5 ἑκατ. φρ.

Τὴν 22 Ἀπριλίου 1882 ἐγένετο ἐναρξίς τῶν
 ἔργων καὶ τὴν 27 τοῦ αὐτοῦ ἡ ἐκδόσις τοῦ ἐται-
 ρικοῦ κεφαλαίου ἐκ 30 ἑκατομ. φρ. ὕπερ ἑκα-
 λόβη πολλὰκις.

Τὸ μήκος τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου εἶναι
 5,726 μέτρα.

Τὸ ἔδαφος ὑψόμενον βαθμηδὸν ἐκατέρωθεν λή-
 γει εἰς ὀροπέδιον κείμενον ἐν μέσῳ σχεδὸν τῆς
 ὅλης ἀποστάσεως, οὗτινος τὸ μήκος εἶναι
 2,094 μ. τὸ μέσον δὲ ὕψος αὐτοῦ εἶναι 65.
 39/00, τὸ δὲ κορυφαῖον 78,83/00.

Τὸ βάθος τῆς διώρυγος κατὰ τὸν ἀπὸ 17
 Νοεμβρίου 1869 νόμον πρέπει νὰ ἔχῃ 6 μ. 50
 κατ' ἐλάχιστον ὄρον.

Τὸ πλάτος τῆς κοίτης τῆς διώρυγος ἔσται
 τοῦλάχιστον 42 μ., τὸ δὲ πλάτος τῆς γραμμῆς
 τοῦ ὕδατος ἀνάλογον τοῦ βάθους.

Τὸ ἔδαφος εἶναι στερεόν, αἰ δὲ ὄχθαι τῆς ἀνα-
 σκαφισομένης διώρυγος δύνανται νὰ ἀποκλίνωσιν
 εἰς ὀρθὴν γωνίαν σχεδόν, ἀφοῦ καὶ τὸ ἀπὸ τόσου
 χρόνου ἀνασκαφὴν μέρος κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ
 Νέρωνος διατηρεῖται καὶ γῦν ἐν καλῇ καταστάσει·
 τὸ πρᾶγμα δὲ τοῦτο θὰ ἐπιφέρῃ οὐ μικρὰν ὀικο-
 νομίαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου.

Αἱ ἐκβολαὶ τῆς διώρυγος θὰ λήγωσιν ἐπὶ
 ἀκτῆς, ἧς τὸ βάθος ἐκατέρωθεν θὰ ἐπιτρέπη τὴν
 ἀκίνδυνον προσπέλασιν τῶν μεγαλητέρων πλοίων.

Ἡ τομὴ τοῦ Ἰσθμοῦ κατὰ τὴν γνώμην τῆς
 ἐπιτροπῆς ταύτης, δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὴν
 δαπάνην τῶν 16—18 ἑκατ. δραχμῶν.

Τὰ ἐκ τῆς Ἀδριατικῆς εἰς τὴν Ἀνατολὴν δι-
 ευθυνόμενα πλοῖα, διαβαίνοντα διὰ τοῦ πορθμοῦ
 τούτου, θὰ συντέμνωσι τὸν πλοῦν των κατὰ 155
 μίλια, τὰ δὲ ἐκ τῆς Μεσογείου κατὰ τὸ ἡμισυ
 τῆς ἀποστάσεως ταύτης.

Ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν ἀνωτέρω πληροφοριῶν ὑπε-

λογίσασμεν τὸ βάθος τῆς διώρυγος εἰς 7 μέτρα,
 τὸ δὲ πλάτος εἰς 50 μ. ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἡ
 ἀπόστασις τῶν 2 χιλιομέτρων ἢ σχηματίζουσα
 ὀροπέδιον δὲν κοπῇ ἐξ ὀλοκλήρου, ἀλλὰ μόνον δι-
 ατηρηθῇ εἰς ὕψος 20 μ. ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς
 θαλάσσης, (καὶ τοιοῦτον ὕψος ἐπιτρέπει τὴν διά-
 βωσιν καὶ εἰς τὰ μεγαλητέρα πλοῖα), τὸ πλάτος
 τῆς διώρυγος διαιρούμενον εἰς δύο ἴσα μέρη, ἧτοι
 εἰς εἰσόδον καὶ ἐξόδον, θέλει καταστήσῃ ὄχι μόνον
 τὴν σύγκρουσιν τῶν πλοίων ἀδύνατον, ἀλλὰ
 καὶ τὸ ἔργον στερεόν, διότι τὸ ἐκ 2—8 μέτρων
 πᾶχος τοῦ χωρίσματος ἢ μεσοτόχου θέλει ὑπο-
 βαστάζει δυνάτως τὸ ἀνωθεν ἔθικτον ὀροπέδιον,
 καθιστῶν ἄρα περιττὸν πᾶν τεχνητὸν ἔργον πρὸς
 τὸν σκοπὸν τοῦτον· τὸ εἶδος τοῦτο τῆς τομῆς ὄχι
 μόνον σπουδαίως θὰ συντελέσῃ κατὰ πολὺ εἰς τὴν
 ἐλάττωσιν τῶν δαπανῶν, ἀλλὰ καὶ θὰ καταστήσῃ
 περιττὴν τὴν κατασκευὴν μιᾶς ἐκ τῶν δύο γε-
 φυρῶν, ἃς ἡ Κυβέρνησις δικαίως ἀπαιτεῖ ἐκ τῶν
 προτέρων, ἵνα ἡ μεταξύ τῆς Πελοποννήσου καὶ
 τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος συγκοινωνία μὴ διακοπῇ·
 αἱ δὲ δαπάναι τῶν γεφυρῶν τούτων δὲν θὰ ἦναι
 μικραί. Ἡ διώρυξ κατασκευαζομένη τοιοῦτο-
 τρόπως δὲν ἔ' ἀπαιτήσῃ οὔτε τὸ ἡμισυ τῶν δα-
 πανῶν τῶν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ὑπολογισθεισῶν,
 ἢ ὅποια φαίνεται ὅτι ὤρισε τὰς δαπάνας τοῦ
 ἔργου μᾶλλον ἐξ ἀναλογίας πρὸς τὴν διώρυγα τοῦ
 Σουεζ παρὰ ἐξ ὑπολογισμῶν· αἱ ἐξορυχισόμεναι
 γαῖαι τῆς μὲν διώρυγος δὲν θὰ ὑπερβῶσι τὰ 2
 ἑκατομ. κυβικῶν μέτρων, τῆς δὲ σύριγγος ἐπίσης
 2 ἑκατομμύρια κυβικῶν μέτρων. Ἀγνοοῦντες τὴν
 φύσιν τοῦ ἔδαφους, ἄμα δὲ καὶ τὰ τεχνικὰ ἔργα,
 αἵτινα θὰ ἀπαιτήσῃ—ἐὰν ἔ' ἀπαιτήσῃ ἢ ἐπιχει-
 ρήσῃ—πρὸ πάντων δὲ στερούμεναι βᾶσεως ὡς
 πρὸς τὴν δαπάνην τῆς ἐξορύξεως ἑκάστου κυβικοῦ
 μέτρου, ὅπερ ἄλλως διὰ 5—10 δοκιμαστικῶν
 φρεσῶν δύναται νὰ γείνη, δὲν δυνάμεθα, ὡς εἰκόσ,
 νὰ προὔπολογίσωμεν τὴν δαπάνην τῆς ἐπιχειρή-
 σεως, ἀλλὰ πάντως 8—10 ἑκατ. δραχμῶν κατὰ
 τὸ ἄνω σχέδιον ἀρκούσιν.

Ἐκ τινῶν στατιστικῶν σημειώσεων συλλε-
 χθεισῶν πρὸ δεκαοκταετίας διὰ τὸ ἔργον τοῦτο, ἢ
 χωρητικότης τῶν πλοίων τῶν ἐχόντων συμφέρον
 νὰ διέλθωσι τὴν διώρυγα τῆς Κορίνθου ἀνῆρ-
 χετο κατὰ μέσον ἐτήσιον ὄρον τοῦ 1856—58
 εἰς 4 περίπου ἑκατομ. τόνων· ὅταν δὲ λάβῃ τις
 ὑπ' ὄψιν τὴν αὔξησιν τῆς κινήσεως τῆς ναυτιλίας,
 ἧτις βεβαίως ὀκ ἐπῆλθεν ἔκτοτε, ἄμα δὲ καὶ τὰ
 λοιπὰ πλεονεκτήματα, αἵτινα ἡ κυβέρνησις διὰ
 τῆς παραχωρήσεως παρέχει εἰς τὸ ἔργον, τὸ
 ἔργον τοῦτο μοι φαίνεται σπουδαῖον οὐ μόνον ὑπὸ
 ἐθνικῆν ἔποψιν, ἀλλὰ καὶ ὡς καθαρὰ ἐπιχειρήσις.
 Διὰ τὴν Ἑλλάδα ἰδίως ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι
 σπουδαιότατοι λόγοι, οἱ τοῦ διεθνούς ἐμπορίου,
 χάριν τοῦ ὁποίου πρέπει ἀντὶ πάσης θυσίας νὰ
 προσπαθῶμεν ἵνα ἐπιτευχθῇ τὸ ἔργον. Τὸ
 ἔδαφος δυστυχῶς εἶναι πολὺ σκληρότερον ἢ ὅσον

ὑπετίθετο, οὐχ ἦτον τὰ ἔργα βαίνουσιν ἀπροσκό-
 πτως καὶ ἡ τομὴ θὰ τελεσθῇ σχεδὸν ἐγκαίρως.

Τὸ ἐν τῇ Μεσογείῳ μέρος τῆς παγκοσμίου
 ἐμπορικῆς γραμμῆς εἶναι ἡ ἀπὸ Σουεζ καὶ Ἀλε-
 ξανδρείας εἰς Μασσαλίαν γραμμὴ, ἐμμεταλλευο-
 μένη σήμερον νήτους τινὰς τοῦ Αἰγαίου πελά-
 γους, καθὼς καὶ ἄλλας νήσους καὶ παράλια τῆς
 Ἑλλάδος καὶ ἅπαντα τὰ παράλια καὶ νήσους τῆς
 Μεσογείου, μάλιστα δὲ τὰ τῆς Ἰταλίας, καὶ τρο-
 φοδοτούμενη σπουδαίως διὰ πολλῶν διακλαδύ-
 σεων, ἰδίᾳ δὲ τῆς γραμμῆς τῆς διερχομένης τὰ
 παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τοῦ Ἑλλησπόντου,
 τῆς Μαύρης Θαλάσσης, τὰ παράλια καὶ τὰς νή-
 σους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, τὰ τοῦ Ἀδριατικοῦ
 κόλπου κτλ. Πᾶσα ἐργασία ἢ ὑπηρεσία, ἐλατ-
 τοῦσα τοὺς ἐξυπηρετοῦντας αὐτὴν πράκτορας, ὄχι
 μόνον λειτουργεῖ ταχύτερον καὶ εὐκολώτερον,
 ἀλλὰ καὶ εὐθηνότερον· ἡ παγκόσμιος λοιπὸν
 ἐμπορικὴ γραμμὴ μετατοπιζομένη ὡς ἐξῆς θὰ
 συντελέσῃ περισσότερον εἰς τὸν σκοπὸν τῆς ἐλατ-
 τοῦσα καὶ ἐν μέρει τὰς ἐαυτῆς δαπάνας.

Οἱ διὰ τὰς μεσημβρινὰς πόλεις τῆς Ἑυρώπης,
 τοὺς Παρισίους καὶ τὸ Λονδίον ἐπιβάται καὶ τὰ
 ἐμπορεύματα ἀντὶ νὰ διευθύνωσιν εἰς Μασσα-
 λίαν ἢ εἰς τὸν Ἀδριατικὸν κόλπον, θὰ ἀργίσωσι
 (καὶ τοῦτο ἤρχισεν ἤδη νὰ γίνηται) βαθμηδὸν νὰ
 διευθύνωσιν εἰς Βρεντησίον, ὄχι πλέον διὰ τῆς
 συνήθους σημερινῆς γραμμῆς, ἀλλὰ διὰ τῆς διώ-
 ρυγος τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου. Ἐπίσης δὲ οἱ
 ἐπιβάται καὶ τὰ ἐμπορεύματα διὰ Βιέννην, Βε-
 ρολῖνον, Πετροῦπολιν καὶ τὰς εὐρωπαϊκὰς ἐν
 γένει βορείους πόλεις, θὰ μετακομιζόμεναι εἰς τὸν
 Ἀδριατικὸν κόλπον διὰ τῆς Κορινθιακῆς διώ-
 ρυγος· ὅταν δὲ ὁ ἀπὸ Πειραιῶς εἰς τὰ τουρκικὰ
 μεθόρια σιδηρόδρομος κατασκευασθῇ, καὶ συνδεθῇ
 μετὰ τὸν ἐν Τουρκίᾳ, μέρος σπουδαῖον τῆς γραμμῆς
 ταύτης θὰ μεταβαίη εἰς τὴν βόρειον Ἑυρώπην
 διὰ τῶν σιδηροδρόμων.

Αἱ γραμμαὶ αὐταὶ εἰσιν ὄχι μόνον αἱ φυσικώ-
 τεραι, ἀλλὰ καὶ αἱ βραχυτέραι, ὡς δύναται τις νὰ
 πεισθῇ δι' ἀπλοῦ βλέμματος ῥιπτομένου ἐπὶ τοῦ
 τυχόντος γεωγραφικοῦ χάρτου ἢ διὰ γραμμῶν συ-
 ρομένων ἐπ' αὐτοῦ, ἢ καὶ διὰ τεχνικῶν καταμε-
 τρήσεων. Νομίζω περιττὸν νὰ ἐνδιατρέψω ἐνταῦθα
 διὰ νὰ ἀποδείξω τὸ ἡμαρτημένον τῆς γνώμης ὅτι
 τῶν δισχυρισθέντων, ὅτι ἡ ἀπὸ Σουεζ καὶ Ἀλε-
 ξανδρείας ἐμπορικὴ παγκόσμιος γραμμὴ εἶναι ἢ
 διὰ Θεσσαλονίκης εἰς Βιέννην ἄγουσα, ὅπερ ἀ-
 δύνατον. Διότι τὸ ἐκ Σουεζ ἀναχωροῦν ἀτμό-
 πλοῖον θὰ φέρῃ τότε τὸ πολὺ πολὺ διὰ Θεσ-
 σαλονίκην, Βιέννην, Βερολίνον καὶ Πετροῦπολιν
 ταχυδρομεῖον, τοὺς ἐπιβάτας, τὰ ἐμπορεύματα
 τῶν μερῶν τούτων καὶ οὐδὲν πλέον, ὅπερ βεβαίως
 δὲν εἶναι ἀρκετὸν, ἀφοῦ τὸ διὰ τὴν Ἑλλάδα,

1) Ὁ ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Λαμίας σιδηρόδρομος. Οἶκον.
 Ἐπιθ. 1873, σελ. 417.

Ἰταλίαν, τὰ μεσημβρινὰ μέρη τῆς Αὐστρίας, τὴν Γαλιαν, τὸ Λονδίνον καὶ τὰς παρακειμένας πόλεις τῆς ἀπὸ Βρετανίου εἰς Παρισίους γραμμῆς ταχυδρομείου, οἱ ἐπιβάται, καὶ τὰ ἐμπορεύματα, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διευθυλώσῃ διὰ Θεσσαλονίκης εἰς τὸν πρῶτον ὄρον τῶν. Ἡ Θεσσαλονίκη λοιπὸν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κατασταθῇ τὸ ἐπίγειον τῆς ἀπὸ Σουέζ διὰ τὴν κεντρικὴν Βυρσώπην γραμμῆς, ἀλλ' ἡ Ἑλλάς ἐνεκα τῆς θέσεώς της, μάλιστα μετὰ τὴν τομὴν τοῦ Κορινθιακοῦ ἰσθμοῦ. Εἶναι ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡ διὰ τοῦ Σουέζ ἐμπορικὴ γραμμὴ φέρει τὰ ἐμπορεύματα καὶ τοὺς ἐπιβάτας τοῦ Εὐέλπιδος Ἀκρωτηρίου, τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, τῆς Ἰάβας, τοῦ Σίδνεϊ, τῆς Κίνας καὶ τῆς Ἰαπωνίας, ὅτινες διὰ τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης συγκεντροῦνται εἰς Σουέζ, καὶ ἐκεῖθεν εἰς Βυρσώπην, καὶ ὅτι ἐξ ἀνάγκης θὰ διέρχεται διὰ τῆς Κορινθιακῆς διώρυγος ἡ γραμμὴ αὕτη, ἥτις πρὶν πραγματοποιηθῆ, θὰ διασπάται καὶ θὰ διακλαδοῦται ἐξ ἀνάγκης.

Κατὰ τὰς ἀκριβεστέραις μέχρι τοῦδε γενομένας καταμετρήσεις, ἡ ἐξ Ἀλεξανδρείας μέχρι Παιραιῶς ἀπέστασις εἶναι 511 μιλίων, μέχρι Θεσσαλονίκης δὲ 670 (ἤτοι 16 ὥρων διαφορά!) ὡστε οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ὁ κεντρικὸς λιμὴν πασῶν τούτων τῶν γραμμῶν εἶναι ἡ Κόρινθος. Εἶναι ἀνάγκη νὰ καταδειξώμεν τὰ εὐεργετικὰ ἀποτελέσματα τῶν διεθνῶν ἐμπορικῶν γραμμῶν, ἅτινα ἐπιφέρουσιν εἰς τοὺς τόπους ἐκεῖνους, δι' ἃν διέρχονται; Ἡ ἀρχαία Ἑλλάς καταστράφη κυρίως, ὅταν ἡ ἐμπορικὴ παγίσμιος γραμμὴ, ἥτις δι' αὐτῆς διήρχετο καὶ καθίστα ἕνα αὐτὴν κέντρον, μετατοπίσθη εἰς τὴν Ῥώμην καὶ Ἀλεξανδρείαν.

Δο. ΒΕΡΝΑΡΑΚΗΣ.

ΤΕΚΝΑ ΒΓΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΟΝΕΩΝ ΑΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ernest Legouvé]

Ἔως τώρα σὺς ὠμίλησα μόνον περὶ τῶν αἰσθημάτων τῶν τέκνων· ἀλλὰ τί νὰ εἴπω περὶ τῶν γονέων; τί ἄλλο ἢ ὅτι οὗτοι διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν χειρῶν ἐργάζονται εἰς τὴν κατάπτωσιν τῶν. Ἐν ᾧ ὁ υἱὸς γίνεται φαντασμένος καὶ τραχὺς ἐξ ἀλαζονείας, ὁ πατὴρ υποχωρεῖ ἐξ ἀδυναμίας, ἡ μήτηρ ταπεινοῦται ἐξ ὑπερβολικῆς ἀγάπης. Ἡ λατρεία αὐτῆ τῶν μητέρων καθίστηται αὐτὰς θεραπευτικῆς τῶν υἱῶν τῶν. Τὰς φαίνεται φυσικώτατον νὰ καθαρίζουν τὰ ἐνδύματα τῶν, νὰ στιλβόουν τὰ ὑποδήματά τῶν, νὰ ὑπνοῦν εἰς τὰς διαταγὰς τῶν δὲν εἶναι αὐτοὶ πλέον οἱ γονεῖς καὶ οἰκοδεσπότες, εἶναι ὁ υἱὸς. Προσκαλεῖ τοὺς φίλους του, δέχεται τοὺς φίλους του, ἐστιᾷ τοὺς φίλους του. Ποῖος τοὺς ὑπηρετεῖ

εἰς τὴν τρίπεζαν; Ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ. Ποῖα εἶναι ἡ ἀμοιβὴ τῆς φιλοφροσύνης τῶν; Σκωμμά τι ὑβριστικόν, ἂν τολμήσωσι ν' ἀναμίξωσι παρατήρησιν τινὰ ἢ συμβουλὴν κατὰ τὴν συνδιτάξιν. Ποῖαν στάσιν λαμβάνουσιν ἀπέναντι τῶν σκωμμάτων τούτων; Ταπεινοῦσι τὴν κεφαλὴν τῶν καὶ δέχονται ταῦτα. Δὲν ἀπέχουσι πολὺ τοῦ νὰ πιστεύωσι ὅτι ὁ υἱὸς τῶν ἔχει δικαίον. Οἱ γονεῖς σήμερον εἶναι ταπεινοὶ πρὸ τῶν τέκνων τῶν.

Πᾶσαι αἱ ἐκ τῆς πείρας προερχόμεναι παρατηρήσεις συγκολληθῶσιν εἰς τοῦτο: ὁ υἱὸς δὲν πιστεύει πλέον εἰς τὴν ἄξιαν τοῦ πατρὸς, ὁ πατὴρ δὲν πιστεύει πλέον εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἄξιαν καὶ οὕτω καταστρέφεται ἐν τῇ οἰκογενεῇ τὸ ζωτικώτατον αὐτῆς στοιχεῖον, τὸ πνεῦμα τῆς διευθύνσεως. Δὲν ὑπάρχει πλέον χεῖρ διὰ τὸ πηδάλιον. Τὸ συμπέρασμα ἀφορᾷ, ἐννοεῖται, μόνον εἰς τὰ δύο πέμπτα τῶν οἰκογενειῶν, ἀλλ' ὅσον ἀφορᾷ αὐτὰς εἶναι ἀπόλυτον.

Εἶχον ἀκούσει τοὺς λόγους τούτους μὲ ὀδυνηρὴν προσοχὴν. Ἀπεκρίθη μετὰ στιγμιαίαν σιγὴν καὶ ἀτενῶς θεωρῶν τὸν φίλον μου:

— Πῶς λοιπὸν παραμένετε ἀκόμη εἰς τὴν διευθύνσιν τοῦ ἐκπαιδευτηρίου σας; ἂν κατὰ τὴν γνώμην σας ἡ παιδεία ἀποκτᾶται μὲ φυσικὴν τάσιν οἰκογενειακῶν ἀρετῶν, ἡ παιδεία εἶναι φοβερὸν δυστύχημα! Σίς ὁ ἴδιος γίνεσθε συνένοχος δημοσίας βλάβης, καὶ ἡ συνειδήσις σας ἐπιβάλλει ν' ἀπέλθετε τῆς θέσεώς σας.

— Καὶ θὰ τὸ ἔκαμνα, ἂν δὲν ἤμην δεσμευμένος εἰς τὴν θέσιν μου ἀπὸ τὰς πεποιθήσεις μου καὶ τὸ καθήκόν μου.

— Ποῖα εἶναι αἱ πεποιθήσεις σας; Ποῖον εἶναι αὐτὸ τὸ καθήκον; Πρὸς ποῖον σκοπὸν ἀποβλέπετε;

— Ἴδου ποῖος εἶναι ὁ σκοπὸς μου: Ὅσον μᾶλλον ἐμελέτησα καὶ ἐσκέφην, τόσον σταθερωτέραν ἐσχημάτισα τὴν ἐξῆς ἰδέαν: Ὅτι εἰς τὴν στιγμὴν τῆς κρίσεως τὰ πάντα εἶναι κρίσις· ὅτι ἐκάστη πρόοδος ἐξαγοράζεται δι' ἀνησυχίας καὶ λύπης· ὅτι οὐδεμία μεταρρύθμισις δύναται νὰ συντελεσθῇ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἢ τῇ οἰκογενεῇ χωρὶς νὰ κλονήσῃ ἐν μέρει τὴν κοινωνίαν ἢ ἀνακαινίζῃ, καὶ τὴν οἰκογένειαν ἢ ἠθικοποιεῖ· ὅτι τέλος εἶναι νόμος τῆς γῆς ταύτης ἐφ' ἧς καὶ τὸ ἐλάχιστον φύτρον δὲν δύναται νὰ βλαστήσῃ χωρὶς νὰ σχίσῃ τὸ περιβάλλον αὐτὸ περικλίμματα.

Ἐνώπιον λοιπὸν τοῦ νόμου τούτου τί πρέπει νὰ πράξῃ ὁ εἰς τὴν ἰδέαν τῆς προόδου ἀφωσιωμένος ἄνθρωπος; νὰ ἐγκαταλίπῃ τὸ ἔργον διὰ τοὺς κινδύνους τοῦ ἔργου; Ὅχι! πρέπει ἐκ τῆς συναίσθησεως ἀκριβοῦς τῶν δυσχερειῶν καὶ τῶν κωλυμάτων νὰ δαμνησθῇ θάρρος καὶ νὰ εὕρῃ μέσον πρὸς καταπολέμησιν καὶ κατανίκησιν τοῦ κακοῦ.

— Ἀλλὰ πῶς νὰ τὸ καταπολέμησῃ; πῶς νὰ τὸ νικήσῃ; πῶς ἐλπίζετε ὅτι δύναται νὰ γείνη;

— Ἡ ἐλπίς μου στηρίζεται κατὰ πρῶτον καὶ κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τοῦ γενικοῦ τούτου ἀξιώματος, ὅτι πᾶν κακὸν ἐκ τοῦ καλοῦ προερχόμενον εἶναι κατ' ἀνάγκην μεταβλητικόν, καὶ ὅτι πρέπει νὰ θεωρῶμεν αὐτὸ ὡς φόρον ταχθέντα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ πᾶσαν πρόοδον, ὅπως μᾶς ἀναγκάζει νὰ γείνωμεν ἄξιον, καὶ μετασχημῶμεν αὐτῆς. Ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει τὸ ἀξίωμα τοῦτο εἶναι ἀναμφισβήτητον. Διότι ποῖον εἶναι τὸ νόσημα, περὶ τοῦ ὁποῖου ὁμιλοῦμεν; Νόσημα φοβερὸν, ἀναμφισβήτητον, δὲν τὸ ἀποκρούω, ἀλλ' ἐπιτόπιον, περιορισμένον ἐκ τῆς φύσεώς του εἰς ταξὶν τινὰ τῆς κοινωνίας καὶ ἐπὶ ὠριμένα ἔτη. Πράγματι ἂς παρέλθωσιν μίᾳ ἢ δύο γενεαί· οἱ σήμερον υἱοὶ ἂς γείνωσι πατέρες, καὶ ἡ ἀνισότης τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐξαλείφεται μετ' ὅλων αὐτῆς τῶν ἀταξιών· διότι οἱ παρ' ἡμῶν ἀνατρεφόμενοι θὰ δυνήθωσι ἀναμφισβήτητος ν' ἀναθρέψωσι καλλίτερον τὰ τέκνα τῶν, ἀλλὰ τὸ μεταξὺ αὐτῶν διασπασθὲν θὰ εἶναι μικρότερον· μεταξὺ αὐτῶν θὰ ὑπάρχῃ διαφορά, οὐχὶ ὅμως ἄβυσσος.

Τὸ ζήτημα τῆς ἡλικίας προσέτι μοὶ δίδει θάρρος. Σὺς ἔκαμα λόγον περὶ τῆς ἡλικίης κρίσεως, ἥτις ἐκδηλοῦται παρὰ τοῖς νεανίσκοις δεκατεσσάρων ἢ δεκαπέντε ἐτῶν. Πρέπει νὰ προσθέσω ὅτι ἡ ἐποχὴ τῶν εἴκοσι πέντε μέχρι τριάντα ἐτῶν ἐπιφέρει ἄλλην ὄλιαν ἀφορρὸν καὶ σωστικὴν ὅσον ἡ πρώτη υπήρξεν βλαβερὰ.

Ἀφοῦ διασκεδασθῶν αἱ πρώται ἐξάψεις, οἱ πρώτοι καπνοὶ τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας καὶ ὁ νεανίας γείνη ἀνὴρ, καὶ διδάχθῃς ὑπὸ τῆς πείρας τοῦ βίου ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμούς αὐτοῦ καὶ βλέπει τί εἶναι ἀληθές, ἐννοεῖ τί εἶναι δίκαιον, ἐκτιμᾷ τί εἶναι καλόν.

Ἡ ἀχαριστία τῶν τέκνων εἶναι ἐνίοτε τὸ πρῶτον ἔσθημα τὸ πίπτει μετὰ τῆς ἡλικίας. Ἡ διαχείρισις τῶν πραγμάτων εἶναι δευτέρα ἀγωγὴ διορθοῦσα καὶ συμπληροῦσα τὴν πρώτην. Τέλος δὲ τρίτη ἀφορμὴ διδουσα τὴν θάρρος καὶ ἐλπίδα, εἶναι ὅτι ἀπὸ δεκαεκάτῳ ἐτῶν ἐργάζομαι ὅπως ἰδρῶσιν ἐν τῷ σχολεῖν ἡμῶν παρὰ τὴν παιδείαν τὴν ἠθικὴν ἀγωγὴν. Πρέπει νὰ προστεθῇ, καὶ τὸ κατ' ἐμὲ προσέθηκα, εἰς ἐκάστην τῶν τάξεων μᾶς μάθημα οὐκίης εὐλαβείας. Τὸ πρόγραμμά μου εἶναι ἀπλοῦστατον· σκοπὸν νὰ καταστήσω τὰ παιδία τόσον εὐγενῆ τὴν καρδίαν, ὥστε νὰ αἰσθάνωνται εὐγνωμοσύνην καὶ σεβασμὸν πρὸς τοὺς γονεῖς παρὰ καὶ ἐξ αὐτῆς ἐπὶ τῆς ἀποστάσεως, ἥτις τοὺς ἀποχωρίζεται. Διότι τὴν ἀπόστασιν ταύτην πῶς τὴν ἐδημιούργησε; Αὐτοὶ οἱ γονεῖς. Πῶς; διὰ μεγάλων θυσιῶν καὶ θερμῆς στήθης. Ἀρκεῖ λοιπὸν νὰ κάμωμεν τοὺς υἱοὺς νὰ ἐνοήσωσι τὴν ἄξιαν τῆς πρὸς αὐτοὺς δευτέρας ἀγάπης, ὅπως αἰσθανθῶσιν τὴν ἀνάγκην, τὸ πάθος, τὴν δύναμιν, νὰ ὑψωθῶσιν ἐξ εὐγνωμοσύνης μέχρι τοῦ ὕψους αὐτῆς τῆς

ἀγάπης. Εἰς τὴν πραγματικὴν τῆς ἰδέας ταύτης προσκαλῶ πάντας τοὺς βοηθοὺς, ὅσους ἔχω περὶ ἐμὲ— τοὺς καθηγητὰς τῶν διαφόρων θερησκευτικῶν μαθημάτων, καὶ πάντας ἐν γένει τοὺς καθηγητὰς. Εἰρίσκω τὰ κατάλληλα βιβλία, διδάσκω τὴν ἠθικὴν τοῦ καθημερινοῦ βίου, ἐπικαλοῦμαι τὴν βοήθειαν ὅλων τῶν ψυχολογούντων συγγραφέων. Ἐλθετε καὶ σὺς εἰς βοήθειάν μου· βλέπω ὅτι ἐνασχολεῖσθε εἰς τὰ προβλήματα τῆς ζωῆς, δύνασθε νὰ μοῦ παρουσιάσετε νέαν τινὰ ἰδέαν, ἐνδιαφέροντα τινὰ γεγονότα. Πάντα δύνανται νὰ με ὠρελήσωσι διότι πάντα μοὶ εἶναι ἀνεγκλίτα. Ἐρευνήσατε, μελετήσατε, ἐκπνεύσατε καὶ εἰς τὴν πρώτην μας συνάντησιν θὰ εἶς ἀνακοινώσω μίαν ἄλλην ἰδέαν ἢ ἐγγυμονῶ τώρα ἐν τῇ κεφαλῇ μου, καὶ τῆς ὁποίας ἡ ἐκτέλεσις δύναται ἴσως νὰ συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ προχωρήσωμεν μίγα βήμα πρὸς τὸν σκοπὸν ἐν ἐπιδιώκομεν.

Ἀπῆλθον συγκεκλιμένοι, τετραγυμμένοι, ὑποσχεθεὶς νὰ φανῶ ἔτις τῆς πρὸς ἐμὲ ἐπικλήσεώς σου.

Μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας ἔκρουον τὴν θύραν τοῦ σπουδαστηρίου τοῦ φίλου μου.

— Πάλιν ἐγώ! τῶ εἶπον γελῶν.

— Φέρετε πολλὰς σκέψεις σας;

— Πολλὰς; σκέψεις ὅχι· ἀλλὰ σὺς φέρω ἐν γεγονόσι πολὺ ἐνδιαφέρον.

— Διηγηθῆτέ μοι ὁ Βερνυζέρος ἔλεγε: Τὰ γεγονότα εἶναι οἱ πατέρες τῶν ἰδεῶν ἢ διηγήσεις σας ἔχῃ ἀπλῶς τὴν ἄξιαν διηγήματος, θὰ τὸ χρησιμοποιοῦσω μεταχειριζόμενος αὐτὸ ὡς παράδειγμα εἰς καμίαν παράδοσιν μου. Ἄν ἐγελῆθῃ γενικῶς τινὰς ἀληθείας, θὰ τὰς ἀνακαλύψω καὶ θὰ τὰς ἐξαγάγω. Ἀρχίσατε λοιπὸν καὶ ὁμιλήσατε ὅσον δύνασθε ἐν ἐκτάσει.

— Ἴδου τί εἶδον, ἀπεκρίθη. Ἐκαστον φθινόπωρον διαμένω εἰς μικρὸν χωρίον τῆς Τουραίνης ὀνομαζόμενον Δαμπαρτέν. Πρὸ πέντε ἐτῶν κατὰ τὴν ἐσχέτισθην μὲ ξυλουργὸν τινα ὀνομαζόμενον Βιλνέβ, τοῦ ὁποῖου μοὶ ἔκαμεν ἐντυπωσιν ὁ ἰσχυρὸς χαρακτήρ, καὶ τὸ ζωηρὸν ἂν καὶ ἀκαλλήρητον πνεῦμα. Ἄν καὶ καταστηματοῦργος, ἦτο πράγματι ἐργάτης, διότι ἐργάζετο πρακτικῶς. Αἱ γνώσεις του περιορίζοντο εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, τὴν γραφὴν καὶ ἀμυδρὰς τινὰς ἰδέας ἰχνογραφίας· ἀλλὰ διηύθυνε κάλλιστα τοὺς δέκα ἢ δεκαπέντε ἐργάτας, οὓς εἶχεν εἰς τὸ κατάστημα του εἰς τὸ χάρισμα τοῦ διακεῖν. Τὸν χειμῶνα τοῦ 185... ὁπότε ξυλίνη τις γέφυρα παρεσύρθη ὑπὸ τῶν ὑδάτων πλημμυρῆσαντος χειμᾶρου, ὁ Βιλνέβ εἰδείξεν ἐν τῇ κρίσειμῳ ἐκείνῃ περιστάσει ἀπίστευτον γενναϊότητα καὶ ἐπινοητικὸν πνεῦμα.

Μείνας μόνος μετὰ τοῦ υἱοῦ του μετὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου του, ἠλέησεν ἵνα τὸ παιδίον ἀνατραπῇ διαφορετικῶς ἀπ' αὐτόν. Δωδεκάετη τὸν εἰσήγαγεν εἰς ἐκπαιδευτήριον καὶ δεκαπενταετῆ τὸν ἐστειλεν εἰς σχολὴν γεφυροποιίας.

Γείτονες και φίλοι τὸν ἐπέβλεπον ὅτι ἐσπούδαζε τὸν υἱὸν του ὡς νὰ ἦτο εὐγενής.

— Ὑπέφερα πολὺ ἀπὸ τῆς ἀγραμματοσύνης μου, εἶπε, καὶ δὲν ἀφίνω ἀγράμματον τὸν υἱὸν μου.

Τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἀνεχώρησεν εἰς τὴν σχολὴν ἐκείνην εἶδον ἰδίως ὄμμασι τὸν ἀποχαιρετισμὸν υἱοῦ καὶ πατρός, καὶ ἔμεινα κατασυγκινημένος ἐκ τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ ἐνός καὶ τῆς φιλοστοργίας τοῦ ἄλλου. Τοὺς ἐπανεῖδον ἐν ἔτος μετὰ τὴν ἀποροίτησίν του. Ποῖα μεταβολή! Οὐχὶ ὅτι ὁ υἱὸς διέψευσε τὰς ἐλπίδας τοῦ πατρός. Ἐἶχεν ἀναδειχθῆ ὁ ἀριστος μαθητὴς τῆς σχολῆς. Ἐθεωρεῖτο ὡς εἰς τῶν καλλίστων μηχανικῶν, ἀλλ' ἡ χαρὰ τοῦ πατρός εἶχεν ἀποπτῆ· ὁ υἱὸς δὲν καταλύει πλέον εἰς τὴν οἰκίαν του ἢ κατὰ τύχην μόνον, τὴν ἐποχὴν τοῦ κυνηγίου ἢ ἐπιτυχία αὐτοῦ, οἱ ἔπαινοι τῶν ἀνωτέρων του, ὁ βλακώδης θαυμασμὸς τῶν χωρικῶν τὸν κατέστησαν ἀλαζόνα. Μόλις ἐπιστρέψας ἐκ τῆς σχολῆς, μετέβαλε τὰ πάντα ἐν τῇ οἰκίᾳ· ἡ λέξις ξυλουργός γεγραμμένη ἐπὶ τῆς θύρας προσέβαλλε τὴν ματαιοδοξίαν του· ἐξήλειψεν αὐτὴν ὑπὸ τὸ πρόσχημα ἀγνοῦ ἧποιας ἐπιδιορθώσεως καὶ δὲν ἐπανέθηκεν αὐτήν. Ὁ πατὴρ ἐλυπήθη ὡς εὐπατρίδης βλέπων ἀφαιρούμενα τὰ ἐμβλήματα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ θυροῦ του. Ἐντούτοις ἐσιώπησε, στερεὰν ἀπόφασιν ἔχων νὰ καταπῆ ἐν σιγῇ καὶ μέχρι πυθμένος τὸ πικρὸν ποτήριον. Ὁ πᾶνινος βραχὺς ἐπενδύτης ὄν ἔφερον ὁ Βελνέβ εἰς τὰς ὥρας τῆς ἐργασίας του ἔταπεινεν τὸν υἱὸν ἠθέλησεν ἵνα ὁ γέρον ἐργάτης ἀπαρνηθῆ τὸν πιστὸν τοῦτον τῆς ζωῆς του σύντροπον καὶ φορέσῃ ἀγνοῦ ἧποῖον γελοῖον ἔνδυμα. Ἄλλ' εἰς τοῦτο ὁ πατὴρ ἠνωρθώθη καὶ τῷ εἶπε διὰ φωνῆς σθεναρῆς:—Αὐτό, ὄχι, δὲν θὰ τὸ κάμω. Ἐἶνε σκυθρωπός, σιγηλός, περιλυτός, ἀλλὰ δὲν δεικνύει τὴν λύπην του οὐδὲ τὰ δάκρυά του. Ἡ συμπεριφορὰ τοῦ νέου πρὸς αὐτὸν ἐπαυξάνει τὴν θλίψιν του. Ὁ υἱὸς του ἐντούτοις δὲν ἔγεινε κακὸς υἱός. Οὐδὲ στιγμὴν ἐδείξε τραχύτητα ἢ ἀνευλάβειαν πρὸς τὸν πατέρα του· θὰ τὸν συκοφαντήσω ἂν εἶπω ὅτι δὲν ἀγαπᾷ τὸν πατέρα του. Τὸν ἀγαπᾷ ἀλλὰ τὸν περιφρονεῖ. Ὅτε ὁ πατὴρ του ἠθέλησε νὰ τὸν ἐρωτήσῃ περὶ τῶν σπουδῶν του, ὑπέξφυγε ν' ἀπαντήσῃ κ' ἐμειδίασε. Τὸ ἐπόμενον γεγονός, οὗτινος ὑπῆρξα μάρτυς χθές, μοὶ ἀπεκάλυψε ὅλον τὸ βάθος τοῦ κακοῦ.

Ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ τοῦ Βλοᾶ εἶχε προκηρύξει διαγωνισμὸν πρὸς κατασκευὴν φραγμοῦ κατὰ τῆς ἐκχειλισσεως τοῦ ποταμοῦ Σέρ, ὁ δὲ νέος ἔπαιψεν εὐφυῆς σχέδιον εἰς ὃ ἐβοήθησαν αὐτὸ αἱ πρῶται αὐτοῦ περὶ ξυλουργίας γνώσεις ἃς ἔμαθε παρὰ τοῦ πατρός του. Τὸ σχέδιον τοῦτο ἐνεκρίθη παμψηφεί. Ὁ νομάρχης, ἄλλοτε συμπαθητὴς μου, περιουδεύων καὶ διελθὼν ἐκ τοῦ χωρίου ἐζήτησε νὰ ἴδῃ τὸν νέον. Φαντασθῆτε ποῖαν ἐντύπωσιν ἐπρο-

ξένησε τοῦτο εἰς τὸ χωρίον. Ἥμην ἐκεῖ· καὶ ὁ πατὴρ ἦτο, ἀλλ' οἱμοι, εἰς μίαν γωνίαν, ἐν μέσῳ τῶσαν θεατῶν, χωρὶς ὁ υἱὸς του, μεθυσθεὶς ἀπὸ τὴν τιμὴν νὰ ἀναφέρῃ καὶ αὐτὸν εἰς τὸν νομάρχην. Ἀγανακτήσας ἐκ τῆς λήθης ταύτης παρέλαβον τὸν γέροντα ἐργάτην ἐκ τοῦ μέσου τοῦ πλήθους καὶ ὠδήγησα αὐτὸν ἄκοντα εἰς τὸν νομάρχην.

— Κύριε νομάρχα, συγχαρῆτε καὶ τὸν πατέρα, διότι ὁ υἱὸς δὲν θὰ ἦτο ὅ,τι εἶνε ἄνευ τοῦ πατρός.

Ὅχι, πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσω, ὁ υἱὸς δὲν ἐξηγόρασε τὴν παροδικὴν του ἀχαριστίαν δι' ὁμηῆς γενναίας τῆς καρδίας του. Ἐφαίνεται μάλλον ἀμνηστικὸν διὰ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πατρός του ἢ πρόθυμος ὅπως καταστήσῃ καὶ αὐτὸν κοινωνὸν τοῦ θριάμβου του. Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ νομάρχου ἐζητήσαμεν ἀπὸ τὸν νέον νὰ μᾶς ἐξηγήσῃ τὸ σχέδιόν του. Ἐδέχθη μὲ ὄλην τὴν προθυμίαν, ἦν ἐμπνέει ἡ ἱκανοποιουμένη φιλαυτία. Ὁ γέρον ξυλουργός προσέθηκε παρατηρήσεις τινὰς εἰς τοὺς ἐπαίνους του, ὑπέδειξεν αὐτῷ πολλὰς δυσχερείας εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου, ἃς προεῖδεν ἕνεκα τῆς μακρᾶς του πείρας, ἀλλ' ὁ νέος ἀπέριψε μετ' ἀνυπομονησίας καὶ τινος πείσματος, ὅτι ἐτάραττεν αὐτὸν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θριάμβου του. Ὁ πατὴρ δὲν ἐπέμεινε πλέον καὶ ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως ἔστρεψε πρὸς με βλέμμα ἐν ᾧ ἀνέγων τὴν βαθεῖαν αὐτοῦ ὀδύνην.

[Ἔπεται τὸ τέλος] Κ'

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

Κατὰ τὸ 1826 αἱ ἐπὶ τῶν δύο ἡμισφαιρίων ἐκδιδομένηι ἐφημερίδες ὑπολογίσθησαν εἰς 3,168. Μετὰ τεσσαράκοντα ἔτη, κατὰ τὸ 1866, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν ἐφημερίδων ἀνῆρχετο εἰς 12,500· ἀρτίως δέ, καθ' ὑπολογισμοὺς δημοσιευθέντας ἐν τῷ Φηγαρῷ τῶν Παρισίων, ἀναριθμᾶται ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς 35,000. Τὰ ἀγγλιστὶ ἐκδιδομένα φύλλα εἶνε τὰ πολυπληθέστερα. Ὅντως τῷ 1826 ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις ἐξεδίδοντο 1378 ἐφημερίδες, τῷ 1866 ὑπερέβαινον τὰς 5,000, καὶ ἤδη τὰς 16,000.

Ἀναμφισβήτητον εἶνε ὅτι ἡ ἐφημερίς ἐγεννήθη ἐν Κίνα, ἀλλ' ἄνευ τοῦ ἐπισήμου σχήματος ὅπερ ἡδὴ φέρει· σήμερον ἂν ἐξαιρέσωμεν ἀγγλικὸν τι φύλλον ἐν Σαγκάη, ὅπερ ἐκδίδεται καὶ κινεστὶ, οὐδὲν ἄλλο φύλλον δημοσιεύεται καθ' ἕκασαν τὴν Σινικὴν ἐπικράτειαν. Ἐν τούτοις οἱ Κινέζοι ἀγαπῶσι τὰς ἐφημερίδας, διότι ἐν Χογκόγκῃ, Ἀγίῳ Φραγκίσκῳ καὶ πανταχοῦ ἔνθα ἀποτελοῦσιν ἐπαρκῆ ἀριθμὸν, ἐκδίδουσι τοιαύτας.

ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

Οἱ γέροντες εἶνε καλοὶ διὰ τὴν συμβουλήν, οἱ νέοι διὰ τὴν ἐκτέλεσιν.

Οἱ ψευδεῖς φίλοι ἁμοιάζουσι τὰς χελιδόνας, τὰς ἧποιας βλέπομεν μόνον ἠσάκις ἢ καιρὸς εἶνε καλός.

Ὅπου ὁ λαὸς εἶνε ἀπαθής αἱ κυβερνήσεις εἶνε διεφθαρμέναι.

Ἡ γυνὴ δὲν πρέπει νὰ εἶνε δεινὴ εἰς τὰ πολιτικὰ ἀλλ' εἰς τὰ οικονομικά.

Ἡ ὑπέληψις εἶνε ἔππος, ὅν πάντες θέλουσι νὰ ἱππεύσωσιν, ἀλλ' οὐδεὶς θέλει νὰ ὀρῆσῃ.

Ἐσο πιστός καὶ ἀκριβής ἐν τοῖς σμικροῖς καὶ ἐν τοῖς κατὰ τὸ φαινόμενον μάλλον ἀσημάντοις πράγμασι τοῦ καθημερινοῦ βίου. Ἐκ μικρῶν σταγόνων ὕδατος ἀποτελεῖται ὁ μέγας ὠκεανός· ἐξ ἐλαχίστων στιγμῶν συνίσταται ὁ βίος. Ἀπὸ διηνεκοῦς συμπλοκῆς χρηστῶν καὶ γενναίων φρονημάτων ἐν τοῖς σμικροῖς κατορθοῦται τὸ μέγα τῆς ἀρετῆς φρόνημα ἐν τοῖς μεγάλοις, καὶ ἀπὸ τῆς εὐαρεστῆτος· ἐκάστης στιγμῆς παράγεται ἡ τοῦ δλου βίου ἐνδόμυχος εὐδαιμονία.

Ἡ γυνὴ εἶνε εὐφραδεδόστη ἠσάκις κατηγορῆ τὴν πενθεράν της.

Αἱ φιλάρεσκοι εἶνε ἀληθεῖς ἀνεμοδείκται· ἡσυχάζουν μόνον ὅταν σκυριάζουν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πειράματα γινόμενα πρὸ χρόνου εἰς κεφαλὴν κυνός, ἀποκλειρισμένην τοῦ σώματος, ἀπέδειξαν ὅτι τὰ φαινόμενα τῆς αἰσθητικότητος, τῆς ἀντιλήψεως, καὶ τῆς νοημοσύνης δύνανται νὰ ἐμφανισθῶσιν αὐθις εἰς κεφαλὴν κλειρισμένην τοῦ σώματος, δυνάμει ἀρτηριακοῦ αἵματος ἐγγεομένου εἰς αὐτήν. Ἐσχάτως δὲ ἐπιστήμονες τινες ζητοῦντες νὰ μάθωσι τί δύνανται νὰ συμβῆῃ ἂν εἰς τὴν τοῦ κυνός ὑποκλήιστατο κεφαλὴν ἀνθρωπίνῃ, ἐξετέλεσαν τοιαῦτα πειράματα ἐπὶ καρταμηβέντων κατὰδικῶν. Ἀλλὰ κατὰ τῶν ἐπιχειροῦντων τοιαύτας ἐρεῦνας θριμὸς ἀνταπεξήληεν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Ἰπιστημῶν ὁ διακρεπὴς Paul Bert, ἰσχυρίζομενος μὲν ὅτι ἐξ αὐτῆς τῆς λεπτῆς αὐτοῦ φύσεως ὁ ἄνθρωπος δὲν δύνανται, μετὰ τὴν βίαν τοῦ ἀποκεφαλισμοῦ, νὰ ἐπανεύρῃ τὴν αἰσθησιν, ἀλλὰ κυρίως φρονεῖ ὅτι τοιοῦτου εἶδους πειράματα εἶνε ἐξ ἐκείνων, τὰ ἧποια δὲν δικαιοῦμεθα νὰ ἐκτελῶμεν. Πρέπει δὲ ἂν

Κ'

Αἱ πρῶται πολιτικαὶ ἐφημερίδες ἐξεδόθησαν ἐν Βενετίᾳ, πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς τυπογραφίας. Ἐπιτοποροῦντο Φύλλα γλωσσοποιήσεων, καὶ συνετάσσοντο τῇ διαταγῇ τῆς Ἑνετικῆς Γερουσίας, ἵνα τηρῶσιν ἐνήμερον τὸ κοινὸν παντός συμβάντος ἀξίου λόγου. Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Ἀγίου Μάρκου τηρεῖται ἐτι πλήρης συλλογὴ τῶν φύλλων τούτων, περιλαμβάουσα τὰ ἔτη 1595—1596 καὶ 1597.

Ἐν Γαλλίᾳ βραδεία ἐπῆλθεν ἡ πρόσδος τῆς δημοσιογραφίας. Ἡ πρώτη ἐφημερίς, ὀνόματι Ἐρμῆς, ἀνεφάνη τὸ 1681, καὶ κατὰ τὸ 1781 μόλις ὑπῆρχεν ἐν Παρισίοις τριακοντάς περιοδικῶν δημοσιευμάτων. Σήμερον μακρὰς στήλας πληροῖ ὁ κατάλογος τῶν παρισινῶν φύλλων.

Κατὰ τὸν Φηγαρῷ, περὶ τὰς 6,800 ἐφημερίδες ἐκδίδονται γαλλιστὶ. Ἐν τῷ ἀριθμῷ τούτῳ περιλαμβάνονται πάσαι αἱ ἐκδιδομένηι ἐν Ἀλγερίᾳ, ἐν ταῖς ἀποικίαις, ἐν τῇ Βελγικῇ, ἐν Καναδᾷ, Χαίτι κλπ. ὡς καὶ αἱ πρὸς χρῆσιν τῶν Γάλλων ἐν ξένοις τόποις, ὡς ἐν Λονδίῳ, Ρώμῃ, κλπ. Πᾶσαι δ' αἱ ἐφημερίδες αἱ ἀναφανόμεναι ἐν Γαλλίᾳ δὲν συντάσσονται εἰς γαλλικὴν γλῶσσαν, τινὲς δὲ γράφονται εἰς τὸ βρετανικὸν ἰδιῶμα.

Ἐπάρχει ἀριθμὸς τις ἐφημερίδων αὐτογράφων (autographiés) ὡς τὸ Πρακτορεῖον Χαθᾶς καὶ τὰ τῶν ἀγγλικῶν Ἰνδιῶν ἐγγύφια φύλλα, ἔλλαί δὲ εἶνε λιθογραφημέναι (calligraphiés) ὡς ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἀνταπόκρισις τῶν Παρισίων. Ἐπάρχει ἐφημερίς τις πρὸς χρῆσιν τῶν τυφλῶν τυπομένη διὰ γραμμάτων ἐκτύπων τῇ βοήθειᾳ τῆς στίξεως, τῆς ἧποιας ἐφευρέτης εἶνε ὁ τυφλὸς Louis Braille, οὗτινος ἡ ἐφημερίς φέρει τὸ ὄνομα. Ὁ ἀρχισυντάκτης αὐτῆς εἶνε ὁμοίως ἐστερημένος τῆς ὁράσεως, χάρις δ' εἰς τὰς προσπάθειάς του τὸ φύλλον ἔχει μεγάλην διάδοσιν, ἂν καὶ εὐτυχῶς μικρὸς εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν συνδρομητῶν της. Πάντες οἱ ἐγγράμματοι τυφλοὶ ζητοῦσι νὰ προμηθευθῶσι τὸ φύλλον τοῦτο, οὗτινος ἡ ἐτησίαι συνδρομὴ εἶνε τρίδραχος.

Ἡ μεγίστη πασῶν ἐφημερίς εἶνε ὁ Χρόνος τοῦ Λονδίνου, ὅστις πρὸ μικροῦ ἐώρτασε τὴν ἐκατονταετηρίδα τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ. Ἡ ἐλάχιστη δὲ τῶν ἐφημερίδων, τοῦλάχιστον τῶν ἐν Παρισίοις ἡμερησίων, εἶνε τὸ Ἡλεκτρικὸν Σύρμα, τετρασέλιδον φύλλον εἰς σχῆμα ὁμοῖον περιπυ τῇ Ἐστίᾳ.

Πολυἀριθμοὶ ἐφημερίδες, ἰδίως πολιτικαὶ, συνοδεύουσι τὸ κείμενον αὐτῶν, κυρίως ἐν Ἰταλίᾳ, διὰ ζιγκογραφίῶν. Μία μόνη ἡμερησία ἐφημερίς μετ' εἰκόνων ἐκδίδεται ἀπὸ δωδεκαετίας ἐν Νέα Ἰόρκῃ, ἐπὶ τῇ σκοπῇ τῆς διοργανώσεως ἀεροπόρου ἐκδρομῆς πρὸς διαβάσιν τοῦ Ἀτλαντικοῦ.

Ἐνεκα τοῦ τελευταίου Γαλλοκινεζικοῦ πολέμου ἐγεννήθησαν ἐν Κίνα πολλοὺς φυλλαρίων, σκοποῦντων τὴν ἀφήγησιν τῶν πολεμικῶν συμβάντων.

ἀπιγορευθῆ τὸ νὰ ζητῶσι νὰ ἐπαναφέρωσι φαινόμενα νοητικότητος ἐν τῇ κεφαλῇ τῶν δυστυχῶν, οἵτινες ἐπλήρωσαν τὸ χρέος των πρὸς τὴν δικαιοσύνην. Ὁ νόμος τοῦ 1791 καθιερεῖν τὴν ἀρχὴν ὅτι « ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου συνίσταται εἰς τὴν ἀπλήν στέρξιν τῆς ζωῆς », ἔχων δ' ὑπ' ἑσπιν τὴν κατάργησιν τῶν προτέρων βαρῶν, φαίνεται ὡς νὰ προέβλεψεν ὅτι αἱ φυσιολόγοι θ' ὑπερέβαινον μέχρι τοῦ νὰ βλασκύνωσι τοὺς νεκρούς. Ἐὰν δὲ τὰ ἐν λόγῳ πειράματα ἐπιτύχωσιν, ὁ εἰς ταῦτα υποβαλλόμενος δυστυχὴς δις θέλει ὑφίστασθαι τὸν θάνατον.

Ἐν Ἀμερικῇ ὑπελογίζοντο μέχρι τῆς 1 Ἰανουαρίου 1885 772 τηλεφωνικὰ γραφεῖα, ἔχοντα 164,000 χιλιομέτρων σύρματα, 5,168 ὑπαλλήλους καὶ 134,847 συνδρομητάς. Αἱ τιμαὶ τῶν συνδρομῶν εἶνε ὑπέρογκοι. Ἐξ αὐτῶν αἱ κυριώτεραι εἶνε: Ἐν Κινκινατῇ 87 ὀ φράγκα ἐτισίω, ἐν Νέα Ἰόρκῃ 750 φρ. ἐν Σικάγῳ 650 φρ. ἐν Βοστώνῃ καὶ Βαλτιμόρη, ἐν Φιλαδέλφειᾳ καὶ Νέα Ἀγγλίῃ 625 φρ.

Μικρὸς τις δῆμος ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ τῆς Γεωργίας φέρει τὸ ὄνομα ὁ λαλῶν βράχος. Ἐὰν ὄνομα τοῦτο ἀπεδόθη εἰς τὸν δῆμον τοῦτον, διότι ἐν τῇ περιφερείᾳ του ποτὲ εἰς ἀνθρώπου ἀνεῖρεν ὑπερμεγέθη λίθον ἐφ' οὗ ἀνεγινώσκτο διὰ κεχρωματισμένων γραμμῶν: Γόρισέ με! Ὁ λίθος ἀναστράφη, καταβληθείτης πρὸς τοῦτο ἐκιάκτου ῥώμης, εὐρέθη δὲ γεγραμμένοι ἐπὶ τοῦ ἀντιστράφου αὐτοῦ μέρους: « Ἐπορὸς ἔσαν γόρισέ με ὅπως ἤλουν προτῆτερα, καὶ ἀφῆσέ με νὰ γελῶ καὶ ἄλλον! »

Κατὰ προσφάτους παρατηρήσεις, δημοσιευθείσας ἐν τῷ ἀγγλικῷ περιοδικῷ Φύσις, αἱ μέλισσαι κατέχουσι τὴν δυνάμιν τοῦ προσημικίνειν τὴν προσέγγισιν τῆς καταγίδος. Πολυάριθμα πειράματα κατέδειξαν ὅτι αἱ ὀδλαθίσταται ἐν κίρῳ εὐδίας μέλισσαι εἶνε τασσόμεναι εὐδρόγητοι ὀλίγῳ πρὸ τῆς καταγίδος, ὥστε ἐπιτίθενται κατὰ παντὸς πλησιάζοντος εἰς τὰς κυψέλας τῶν. Πολλοὶ περιστάσεις μνημονεύονται, καὶ ἂν ἐνῶ ἡ κατάστασις τῆς ἀτμοσφαιρῆς ἐφάνιστο ὑποδεικνύουσα προσέγγισιν τρικυμίας, αἱ μέλισσαι οὐδὲν τοιοῦτον προήγγελλον, καὶ πάντοτε αὐταὶ ἐπιλήθουσιν. Ἄλλοτε δὲ μολοντί τὰ βαρόμετρα δὲν σημειοῦσιν οὐδὲν φαινόμενον τρικυμῶδες, ἡ καταγίς ἐκασπῶ ὀλίγον χρόνον ἀφ' οὗ παρατηρήθη πρὸς τὰς μέλισσας ὁ ἐκτακτος οὗτος ἐρεθισμός. Μόνον καὶ ὅσον ἀπορῶ τὴν βροχὴν, τὰ βαρόμετρα δεικνύουσι τὴν προσέγγισιν τῆς ἀσφαλδέτερα τῶν μελισσῶν.

Τὸ περίφημον ὀπλοποιεῖον τοῦ Κρούπ ἐν Ἔσσην ἐπασχολεῖ ἐν ἄλλῳ 20,000 ἐργάταις, ὑπολογιζομένων δὲ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παιδίων ἐν τῆς ἐργασίας τοῦ Κρούπ τῆ πληθυσμὸς ἐξ 60,000 ψυχῶν, οὗ τὸ ἥμισυ κατοικεῖ εἰς τὰ προσηρημένα τοῦ ἐργοστασίου οἰκῆματα. Τὰ κτεχτήματα τοῦ Κρούπ διαμορῶνται

εἰς ἑκτὼ τμήματα, — τὰ ἐργοστάσια τοῦ Ἔσσην ἐν Βεστφαλίᾳ, τρία ἀνθρακωρυχεῖα πρὸς τὸ Ἔσσην καὶ τὸ Βόχουμ, τὰ σιδηρουργεῖα τοῦ Βιλδάου ἐν Ἰσπανίᾳ, τοὺς ὑψηλοὺς κλιβάνους καὶ τὸ πεδῖον τῶν δοκιμῶν τῶν τηλεδύλων ἐν Μέλπεν. Πλὴν τῶν 11 ὑψηλῶν κλιβάνων ὑπάρχουσι καὶ ἑκάστην εἰς ἐνεργεῖαν 1542 κλιβάνοι, 439 λέβητες καὶ 450 ἀτμοκίνητοι μηχαναί, ἔχουσαι ὀμοῦ δυνάμιν 18500 ἵππων. Μόνα τὰ ἐν Ἔσσην ἐργοστάσια περιέχουσι σιδηροδρόμους ἐκτάσεως 59 χιλιομέτρων, 88 ἀτμομηχανάς, 893 ἀτμομηχανάς, 191 αὐτοκινήτους ἀμάξας, τηλεγραφοὺς ἐκτάσεως 65 χιλιομέτρων, 35 τηλεγραφικῶν σταθμῶν καὶ 55 μηχανήματα ἠλεκτρικοῦ φωτός.

Ἐν τῇ μαγευτικῇ θερυνῇ διατριβῇ τοῦ Ἄουσσα ἀπεβίωσε γυνὴ, ἧς ὁ βίος εἶνε ἀληθὲς μυστήριον. Γεννηθεῖσα ὡς θυγάτηρ πτωχοῦ ταχυδρόμου, ἀπέθανε κόμησιν, χήρα ἀρχιδουκῆς, συγγενῆς αὐτοκράτορος. Ἐν ἔτει 1827 ὁ ἀρχιδουκὴ Ἰωάννης, ὁ εὐλελεύθερος καὶ εὐφυῆς ἀδελφὸς τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου, ὅστις ἔλεγε περὶ ἐκαστοῦ « εἶμι δημοκρατικὸς κορφυρογέννητος », ἀφίχθη αἰφνιδίως τὴν νύκτα εἰς τὸν μικρὸν ταχυδρομικὸν σταθμὸν τοῦ Ἄουσσα ζητῶν ἀμαζῶν καὶ ἵπτους. Ἀλλὰ δὲν ὑπήρχε πρῶτος ἡνίοχος, καὶ ὁ ταχυδρόμος διετέλει εἰς ἀληθῆ ἀπόγυσιν, ὅτε ἡ περικαλλῆς αὐτοῦ θυγάτηρ ἀνέλαβε νὰ ἀδηγήσῃ αὐτῇ τὸν ἐπιφανῆ ξένον. Μόνον καὶ ἴδον ἐνόησεν ὁ ἀρχιδουκὴ ἐν τοῦ παραστήματος ὅτι ὁ ἡνίοχος του ἦτον γυνή, δελεασθεὶς δὲ καὶ ἐν τῶν εὐφυῶν ἀπικνήσεων τοῦ κορκαίου, διεκῆ ὑπὸ ἔρωτος, ὅστις ἀπέληξεν εἰς κρύφιον γάμον πρὸς τὴν Ἄνναν Πλιζελ. Ὁ αὐτοκράτωρ παραρωγίσθη κατ' ἀρχὴς σφοδρῶς κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, βραδύτερον ὁμῶς ἐσυγχώρησεν αὐτὸν καὶ ἀπένευεν εἰς τὴν σύζυγόν του τὸν τίτλον κομήσεως τοῦ Μεράν. Ἀλλῶς τε, ἡ διαγωγὴ τῆς κομήσεως διεσκέδασε πολλὰς τῶν περὶ τοῦ γένους προλήψεων. Αἱ σπάνια αὐτῆς ἀρεταὶ εἴλκυσαν τὴν σεβασμὸν τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας καὶ τὴν λατρείαν τοῦ συζύγου τῆς, ὅστις συνέζησεν εὐδαίμων μετ' αὐτῆς τριάκοντα καὶ δύο ἄλλα ἔτη, ἀνηγορεύθη δ' ἐν ἔτει 1848 τοποτηρητὴς τῆς αὐτοκρατορίας. Ὁ αὐτοκράτωρ Φραγκίσκος Ἰωσήφ ἐτίμα ἐξικρέτως τὴν κόμησιν.

Ὁ κ. Β*, διευθυντὴς σπουδαίου τραπεζιτικοῦ οἴκου, συνειθίξε νὰ ἐξέρχεται μὲ ρυπρότατον πῖλον.

Ἐἰς τῶν φίλων του, τὸν ὁποῖον ἡ μανία αὐτῆ ἐξερην εἰς ἀπορίαν, ἐπέπληξεν αὐτὸν μίαν ἡμέραν:

— Πῶς σὺ, μὲ πενήντα χιλιάδας φράγκων εἰσόδημα, ἐξέρχῃ μὲ παρόμοιον καπέλλο; Δὲν ἔντρέπῃσαι;

— Ἐὰν τὰ θέλεις, ἀγαπητέ μου, ἀπαντᾷ ὁ Β*, ἡ γυναῖκά μου μίαν ἡμέραν μού εἶπεν: « Ὅσον καιρὸν φορεῖς αὐτὸ τὸ καπέλλο δὲν θ' ἔργω μὰζι σου. »